

Андрій Бокертов

**ДЕНЬ ГОСПОДНІЙ –
СУБОТА ЧИ НЕДІЛЯ?**

**Недільне
законодавство**

2022

Метою книги є привнесення застереження кожній людині на цій землі. Господь скоро знищить світ за безбожність. Він незабаром установить справедливий суд над релігійними організаціями за те, що вони відкинули світло та істину, які їм дав Бог. Справді віруючі в Христа люди повинні відкрито підкоритися закону Божому. Субота є ознакою між Богом і Його народом: *«А дим їхніх мук підійматиметься вічні віки. І не мають спокою день і ніч усі ті, хто вклоняється звірині та образу її, і приймає знамено ймення його. Тут терпеливість святих, що додержують заповіді Божі та Ісусову віру!»* (Об'явл. 14:11, 12).

Але чи справді субота є «днем Господнім»? Чому ж тоді весь християнський світ святкує та шанує неділю? Що написано про це в Біблії, якими є її аргументи?

Ця книга стане гідним дослідницьким матеріалом у ваших руках для того, щоб об'єктивно подивитися на істину та зрозуміти, який же день є «днем Господнім» – субота чи неділя? Як виникло в історії людства недільне законодавство? Яку мету переслідувало недільне законодавство у минулому та вбачає сьогодні? Історія має закономірність повторюватися!

Книга заснована на біблійних матеріалах та працях Е. Дж. Ваггонера та А. Т. Джоунса.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ГЛАВА I. ПОВНЕ СВІДЧЕННЯ НА КОРИСТЬ ДОТРИМАННЯ НЕДІЛІ	5
РОЗДІЛ II. ПРИЧИНИ НЕДОТРИМАННЯ СУБОТИ	13
РОЗДІЛ III. ЗВИЧАЇ РАННЬОЇ ЦЕРКВИ	20
РОЗДІЛ IV. ГОСПОДЬ	23
РОЗДІЛ V. ЯКИЙ І ЧИЙ ДЕНЬ?	27
РОЗДІЛ VI. ПРИКЛАД ІСУСА ХРИСТА	31
РОЗДІЛ VII. СУБОТА У НОВОМУ ЗАПОВІТІ	35
РОЗДІЛ VIII. ПЕРШИЙ ДЕНЬ ТИЖНЯ	40
РОЗДІЛ IX. ВИНИКНЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕДІЛЬНИЙ ДЕНЬ	46
1. Справжня та хибна теократія	47
2. Нова хибна теократія	50
3. Закон про забезпечення відпочинку у неділю	50
4. Знаменитий недільний закон Костянтина	51
5. Недільний закон лише релігійний	53
6. Владою «pontifex maximus»	57
7. Неділя на соборі в Нікеї	59
8. Недільна робота стала святотатством	63
9. Церква отримує монополію	64
10. Походження інквізиції	66

ПЕРЕДМОВА

*«Пам'ятай день суботній, щоб святити його! Шість день працєю і роби всю працю свою, а **день сьомий субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, та дочка твоя, раб твій та невільниця твоя, і худоба твоя, і приходько твій, що в брамах твоїх. Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а **дня сьомого спочив тому поблагословив Господь день суботній і освятив його**».***

(Біблія, книга Вихід 20:8–11)

Убитві, що станеться останніми днями проти народу Божого, об'єднуються всі зіпсовані сили, які відійшли від вірності закону Божому. У цій боротьбі субота четвертої заповіді буде об'єктом епохальних розбіжностей, бо у цій заповіді Законодавець називає Себе Творцем неба і землі.

Опираючись на Біблію, ми вивчимо коли відзначати день Господній – у суботу чи неділю, а також дізнаємося яким чином в історії людства виникло недільне законодавство.

Глава I ПОВНЕ СВІДЧЕННЯ НА КОРИСТЬ ДОТРИМАННЯ НЕДІЛІ

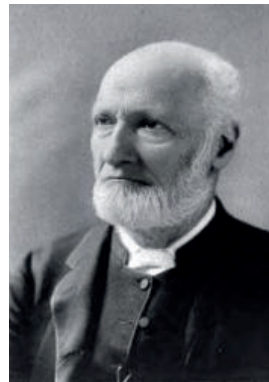
Коли ми уявляємо істину про значущість суботи, часто натрапляємо на репліку з боку тих, хто не може не визнати наші аргументи: *«Це ваша політика. Ми б хотіли почути наших служителів і священників, і, можливо, ваші докази не будуть такими вже й непорушними. Отже, треба дізнатися позиції обох сторін».*

Бажання вислухати обох опонентів є схвальним. Зазвичай ми задовольняємо це і наводимо всі аргументи на користь дотримання неділі. Але не завжди це всіх влаштовує. Люди хочуть почути думки їхніх друзів, однодумців, щоб бути впевненим, що зробили все якнайкраще і максимально доказово.

Ми використовуємо аргумент, який, поза сумнівом, задовольнить стурбованих людей. Це не що інше, як «найповніший авторитет» для дотримання неділі.

Таке твердження можна знайти у «Словнику Біблії», який склав Філіп Шафф, доктор філософії, доктор права, професор Союзної теологічної семінарії в Нью-Йорку та один із членів Міжнародного комітету з перегляду Біблії.

Отже, Філіп Шафф не новачок, а один із тих, хто має виняткову кваліфікацію, щоб розв'язати проблему справедливо та об'єктивно.

Дата народження	1 січня 1819 р.
Місце народження	м. Кур, Швейцарія
Дата смерті	20 жовтня 1893 р. (74 роки)
Місце смерті	м. Нью-Йорк, США
Країна	Швейцарія; США
Місце роботи	HU Berlin
Альма-матер	Тюбінгенський університет HU Berlin Галле-Віттенбергський університет

Примітка:

1. Історик церкви, перекладач Біблії, богослов, викладач університету.
2. Автор історії християнської церкви у 8 томах.

Аргументи Філіпа Шаффа

Християнська церква дотримується першого дня тижня, яким відзначає завершення духовного творіння так само, як останній день вшановував завершення фізичного творіння. Ми маємо повну основу для цієї зміни.

1. Першого дня тижня Христос воскрес із мертвих.

2. Ми бачимо, що учні зібралися цього дня й Ісус з'явився їм: *«За вісім же день знов удома були Його учні, а з ними й Хома. І, як замкнені двері були, прийшов Ісус, і став посередині та й проказав: Мир вам!»*¹.

3. Згідно з переказом, який підтверджений із ймовірністю, сходження Святого Духа в день П'ятидесятниці був у неділю.

4. Павло проповідував у Трояді першого дня тижня, очевидно, християни мали тоді день релігійного служіння: *«А дня першого в тижні, як учні зібралися на ламання хліба, Павло мав промову до них, бо вранці збирався відбутися, і затягнув своє слово до півночі»*².

5. Павло каже коринтянам, що кожен повинен відкласти собі на зберігання першого дня тижня, в міру достатку:

¹ Ів. 20:26.

² Дії 20:7

«А першого дня в тиждні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому, щоб складок не робити тоді, аж коли я прийду»³.

6. У день Господній, якраз так він його називає, Іван на Патмосі побачив через відчинені двері в небеса: «Я був у душі Господнього дня, ...» (Синодальний переклад), «Я був у душі Господнього дня...»⁴ (переклад) Короля Якова, далі – КJV).

Треба погодитися з Ф. Шаффом, що це «абсолютний фундамент» для зміни суботнього дня на перший день тижня (неділі), оскільки це все, що насправді можна подати. Але якщо серйозно замислитися над цією проблемою, то багато з людей, які дотримуються вшанування неділі вирішить, що ця основа є недостатньо повною, щоб будь-хто міг довіряти їй як Божому наказу.

Щоб визначити законні межі нашого дослідження, почнемо спочатку з наступного запитання.

ЗАПИТАННЯ: Що таке «гарантія» чи «гарант»?

Слово «гарант» визначено у словнику Вебстера: «Те, що гарантує чи дозволяє; комісія, яка надає повноваження для виправдання скоєння чогось; акт, інструмент, чи зобов'язання, з якого одна особа уповноважує іншу зробити те, на що вона немає права».

ЗАПИТАННЯ: Запитаємо себе, наскільки ми можемо застосувати значення слова «гарантія» до таких підстав дотримання неділі, які були зазначені вище Ф. Шаффом?

Найкваліфікованіший юрист не зможе виявити в простих заявах нічого, що має характер законного зобов'язання (гарантії) або акту, який уповноважує будь-кого дотримуватися неділі.

Але буде чесно розглянути кожен пункт заяви, яку було зроблено богословом, прихильником святості недільного дня.

³ 1 Кор. 16:2

⁴ Об'явл. 1:10

1. Воскресіння Христа

Твердження № 1: *У перший день тижня Христос воскрес із мертвих.*

Відповідь на твердження № 1.

Правильно, але ми також можемо додати, що Він був розп'ятий у п'ятницю. Обидва факти цікаві і більше нічого. Воскресіння Христа першого дня тижня не надає привілею суботі, так само й розп'яття Христа шостого дня не змінює його на перший день тижня. Щоб це стало фундаментом для дотримання неділі, **потрібна заява чи заповідь від того, хто має владу видавати накази.** Якщо заповідь була змінена Богом, то вона обов'язково мала б звучати приблизно так: *«Пам'ятай день суботній, щоб святити його. Шість днів працюй і роби всякі справи твої, відпочивши першого дня, бо перший день є субота Господу Богу твоєму; в той не роби жодного діла... Бо Христос воскрес із мертвих першого дня; Тому благословив Господь перший день і освятив його».*

Але такої заповіді немає; в усьому Святому Письмі немає навіть покликання на неї.

До речі, хіба не дивно, що жоден із апостолів не згадує про конкретний день воскресіння Христа? Вони говорять про Його воскресіння і надію, яку ми маємо через Нього; але вони не знали, що час цієї події має якесь значення. Воно було складено для людей сучаснішого часу, і ймовірно з якимись своїми прихованими цілями.

2. Збори учнів

Твердження № 2: *Ми читаємо, що учні зібралися цього дня, й Ісус з'явився їм.*

Відповідь на твердження № 2.

Так, але де правова гарантія? Ми можемо додати, що вони також зібралися у четвер, у день Його вознесіння, й Ісус зустрівся з учнями та благословив їх. Чи це зробило п'ятий день тижня суботою? **Так, якщо все, що потрібно для встановлення суботи, це, щоб Ісус зустрівся зі Своїми**

учнями. У Біблії є багато підстав, щоб дотримуватися і четверга, і неділі.

3. Переповідання та день П'ятидесятниці

Твердження № 3: *Згідно з традицією, сходження Святого Духа в день П'ятидесятниці відбулося у неділю.*

Відповідь на твердження № 3.

Отже наша «правова гарантія», зрештою, залежить від традиції. Цей аргумент навряд чи був би прийнятий у суді як доказ. До того ж традиція не безперечна, оскільки багато видатних коментаторів стверджують, що П'ятидесятниця того року припала на понеділок, інші ж – на суботу. І найголовніше, немає жодного земного значення, якого дня це сталося, тому що конкретний день взагалі не згадано, і немає жодного натяку на те, що відтепер це буде субота. Для того, щоб навести хоча б непрямий доказ того, що це має бути субота, наші опоненти повинні обґрунтувати наступне:

- що цей день «суботи» був насправді неділею;
- що Святий Дух завжди проявлявся у неділю;
- що Він ніколи не приходив в якийсь інший день;
- що сходження Святого Духа на суспільство освячує день, коли це відбувається.

Але нічого з цього не можна довести на підставі Біблії, а якби й можна було, немає найголовнішого – заповіді, яка додає законності цій справі.

4. Павло проповідував першого дня тижня

Твердження № 4: *Павло проповідував у Троаді першого дня тижня.*

Відповідь на твердження № 4.

Це правильно. Також бачимо й інші факти, що натхненні апостоли, які щойно отримали хрещення Святим Духом у день П'ятидесятниці «щодня пробували *однотайно*» і що Господь «щодня» (КJV) додавав душі до церкви⁵.

⁵ Дії 2:46-47

Дивовижно! Як багато субот, для яких у нас тепер є найповніше засвідчення. Якщо стверджувати, що Павло проповідував «у перший день тижня», то, однозначно, це і був «день Господній». Оцініть аргумент та висновок!

Але доктор Ф. Шафф продовжує, що цей день був «очевидно, серед тих християн днем релігійного служіння». Це ніби підтверджує, що церква в Трояді дотримувалася неділі.

Але це не так, оскільки немає жодних доказів того, що вони зустрічалися разом раніше першого дня тижня або коли-небудь знову після цього.

ЗАПИТАННЯ: Проте Павло одного разу проповідував у неділю, і якщо це не робить його суботнім днем, то що тоді?

Оскільки вчинок Павла розв'язує наше питання, розгляньмо його детальніше. У 13-му розділі книги Дії святих апостолів йдеться про те, що Павло проповідував в Антіохії у суботу, також він проповідував і наступної суботи. Ми читаємо, що у Солуні «Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботи з Писання»⁶.

Те ж саме було і в Коринті: «І він щосуботи розмову то-чив у синагозі, переконуючи юдеїв та гелленів» (КJV)⁷.

Скажіть, любі друзі, чи не дивно, що наші опоненти забувають згадати про ці випадки, коли вони цитують єдину проповідь Павла першого дня тижня як авторитет для освячення цього дня? Але ми продовжимо, оскільки не знаходимо тут жодного підґрунтя вважати неділю «Господнім днем».

5. Відкладення грошей у перший день

Твердження № 5: «Павло говорить коринтянам, що кожен повинен відкладати собі на зберігання першого дня тижня, в міру достатку».

⁶ Дії 17:2

⁷ Дії 18:4

Відповідь на твердження № 5.

Це «відкладення на зберігання» потрібно було здійснювати вдома. Тобто кожна людина мала переглянути свої фінансові рахунки та покласти частину своїх доходів за попередній тиждень у призначену для цього скриньку. Таким чином, за словами шанувальників неділі, видається, що навіть звичайні ділові операції роблять день священним. Чи, можливо, навпаки – день священний для ділових операцій? Мабуть ми даремно шукаємо в цьому простому твердженні якийсь наказ дотримуватися неділі, його тут знову немає.

6. Іван був у видінні в день Господній

Твердження № 6: *У день Господній, а саме так він його називає, Іван на Патмосі побачив через відчинені двері неба.*

Відповідь на твердження № 6.**ЗАПИТАННЯ:** Який це був день тижня?

Нам відповідають опоненти: «*О, ми вирішили, що це була неділя. Насправді цей день ніколи раніше не називався днем Господнім, а був сьомим, але це немає жодного значення. Ми зобов'язані дотримуватися неділі, й нам потрібна якась підстава для цього, тому ми називаємо цей день – днем Господнім. Що?! Ви хочете доказів, що Іван застосував назву “День Господній” до неділі? Хіба ми цього не зробили? Які ще докази ви хочете?»*

Таким є аргумент прихильників неділі на підставі Об'явл. 1:10.

Висновок

1. Ми проаналізували заяву нашого вченого автора та не знайшли жодного законного права, жодної гарантії, юридичного акту. Жоден аргумент неможливо витлумачити як доручення чи акт, який дає повноваження чи вказівки.

2. Такий фундамент, на якому лежить неділя. Це всі підтвердження, які є у наших «недільних» друзів, найкращих спеціалістів.

3. Розглядати такі докази – марна трата часу. Але людина, яка їх виклала, мала високу ступінь освіченості і його думці довіряють тисячі розумних богословів навіть до сьогодні.

ЗАПИТАННЯ: Що так засліпило розум людей?

Доктор Ф. Шафф завершує свої докази: *«Тому перший день тижня є християнською суботою, днем відпочинку та поклоніння»*. Він повністю опирається на наведені свідчення й продовжує: *«І Бог додатково підтвердив цю зміну, давши йому Своє благословення, як Він благословив суботу на завершення тижня Творіння»*.

ЗАПИТАННЯ: Де він дізнався про це? Де сказано про перший день, як і про сьомий день, що Бог благословив його та освятив?

Ніде. Еліг, друг Йова, сказав: *«Многолітні не завжди розумні, і не всі старі розуміються в правді»* (KJV)⁸. І ми, на жаль, змушені додати, що великі люди не завжди також чесні.

Нерадісно говорити про слабкість аргументів опозиції, але отримуємо задоволення, коли можемо довести, що недільна субота ґрунтується на простих твердженнях, які само собою є цілком хибними.

Ми читаємо в Єзек. 22:28: *«А пророки її все замазують болотом, бачать марноту, і чарують собі неправдою, вони кажуть: Так говорить Господь Бог, а Господь не говорить...»* (KJV) (див. також Єзек. 22:26–31).

⁸ Йов 32:9

Розділ II

ПРИЧИНИ НЕДОТРИМАННЯ СУБОТИ

У цьому розділі наведемо приклад одного листа, написаного шанувальниками неділі, а також його розбір, зроблений братом, який вірить у біблійне дотримання суботи.

Член одного з місіонерських товариств листувався зі своїми друзями щодо поняття «субота». У відповідь на одне зі своїх послань він отримав від свого колишнього пастора, служителя довгого листа, в якому останній намагався повернути загубленого члена своєї пастви на «шлях істинний», показуючи абсурдність дотримання суботи. Лист свідчить про щире бажання письменника відвести брата від згаданої помилки, і тому ми маємо право припустити, що був наведений найкращий аргумент, який тільки можна було знайти. У першій частині тексту листа читаємо: *«Субота, як стверджено, не є терміном, який будь-коли був згаданий у Новому Заповіті або упродовж багатьох років після того, як її назвали першим днем тижня. Отже, ні я, ні мої брати не стверджували, що субота із Синайського закону була змінена. Міркування про перенесення суботи з сьомого дня на перший день тижня дуже подібне до розмов, коли обрізання замінюють обрядом хрещення»*.

Це непогане міркування для початку. Тепер, знаючи, що перший день тижня в Новому Заповіті ніде не названо «суботою» і його застосовано винятково до сьомого дня тижня, ми згадуємо слова Христа: *«Моліться ж, щоб ваша втеча не сталась зимою, ані в суботу»*⁹.

У цьому вірші Христос говорив про руйнування Єрусалима, яке сталося приблизно через сорок років після слів Ісуса. Про що мали молитися учні протягом цих років?

⁹ Мт. 24:20.

Щоб вони не були змушені порушувати святість суботи сьомого дня й одночасно убезпечили своє життя.

Якщо автори Нового Заповіту одностайно називають сьомий день суботою, «згідно із заповіддю», де ж нам шукати авторитет для дотримання першого дня тижня? Хіба той, хто навчає такого виконання, не суперечить Новому Заповіту? І чи не отримає він у такий спосіб анафему Павла у Посланні до Галатів 1:8?

Справді, абсурдно говорити про заміну суботи, встановлену Господом; але папство уявило себе здатним це зробити (див. Дан. 7:25), і мільйони людей з радістю це визнають.

Продовжуємо цитувати лист: *«Законодавство може неодноразово змінюватися, але принципи – ніколи. Основу всього закону і пророків дав нам Господь так само як і любов до Бога й людини... Людина не має влади змінити ні те, ні інше, але зі зміною диспенсацій Бог давав різні заповіді, які виражають покірність Йому».*

ЗАПИТАННЯ: Що таке запис про зміну диспенсацій (тобто періодів)?

Відповідь: «Новий Заповіт» (період після піднесення Христа – початок діяльності ранньоапостольської церкви).

Але автор, якого ми цитуємо, визнав на початку свого листа, що не було зміни «суботи закону Мойсеєва» і що в Новому Заповіті термін «субота» не вжито до жодного іншого дня, крім сьомого. Тому помітна деяка розбіжність вже у самому листі. Але це вже не настільки важливо.

Статутний закон може зазнати перемін, але ми не звільнені від вірності, доки це не відбудеться. Новий Заповіт не містить жодної інформації про зміни. Навпаки, Христос сказав: *«Легше небо й земля проминеться, аніж одна риса з Закону загине»* (КJV)¹⁰.

Читаємо далі: *«Бо то любов Божя, щоб ми додержували Його заповіді, Його ж заповіді не тяжкі»* (КJV)¹¹. Але яким чином ми можемо мати любов до Нього, якщо переступаємо одну з цих заповідей? Ніхто не може порушити будь-яку

¹⁰ Лк. 16:17

¹¹ 1 Ів. 5:3

частину закону, не порушивши принцип, на якому він ґрунтується.

Продовжуємо цитувати лист: *«Дуже легко зрозуміти, що існує моральний обов'язок любити, обожнювати і слухатися Господа; і легко зрозуміти, що фізичне, інтелектуальне та моральне благо людини вимагає припинення світських занять на деякий час, щоб розум міг споглядати та поклонятися; але те, що дотримання сьомого дня тижня є необхідним моральним зобов'язанням – зовсім інша річ. Це було обов'язково за вказівкою. Безсумнівно, для такого наказу були вагомі причини, принаймні дві з них наведені у Писанні: Творіння та спасіння з Єгипту».*

Вищевикладене здається нам надзвичайно сильною критикою на адресу Творця. Автор листа готовий припустити, що Господь мав причини призначити сьомий день суботою, але не вважати, що ми морально зобов'язані дотримуватися її. Давайте розглянемо це детальніше. Почнемо з того, що є два моменти, з якими ми повинні погодитися.

1. Субота, сьомий день тижня, призначена Богом.

2. Новий Заповіт завжди визнає сьомий день тільки суботою.

Але автор листа каже, що заповідь про суботу не є моральним зобов'язанням.

ЗАПИТАННЯ: Звідки така інформація? За яким стандартом ми маємо судити про моральний обов'язок? Чи здатний людський розум вирішувати це?

Навряд чи. І ось чому.

Звідки людина знає, що перелюб – це аморальний вчинок? Не з власної свідомості, адже тисячі людей, розумних від природи, як і він, вважали, що ця дія узгоджена з вищою чеснотою і навіть необхідна для досягнення найвищого блага. Справді, його відкрито пропагували на практиці багато древніх філософів.

Молодь вчили брехати, якщо це було вигідно. Подібні настрої можна знайти в працях класичних авторів:

• *«Коли брехня вигідна, нехай кажуть її».*

• *«У правді немає нічого пристойного, окрім випадків, коли вона вигідна».*

Це вчення тих, кого вважали доброчесними і вони не підозрювали, що роблять щось неправильно. Як сталося, що автор листа став значно мудрішим за філософів, і звідки він знає, що такі речі насправді гріховні?

Тому що Господь сказав: *«Не чини перелюбу»* і: *«Не свідкуй неправдиво на свого ближнього»*¹².

Так само й ми знаємо, що порушення суботи – гріх. Ця заповідь ґрунтується на незаперечних чинниках Творіння і є в одному рядку з іншими моральними заповідями.

Скажімо, що духовні принципи вічні, але при цьому був час, коли навіть причин для заповіді про суботу не існувало; також був час, коли не було причин і для сьомої заповіді. До створення людини не було потреби в такій заповіді, проте ніхто не ставить під сумнів той факт, що вона є моральним зобов'язанням. Але також варто пам'ятати, що земля була створена до появи людини, тому **причина четвертої заповіді передує причині сьомої заповіді.**

Складно правильно охарактеризувати ідею автора листа про те, що сьомий суботній день не є необхідним внутрішнім примусом, *«тому що він був зроблений обов'язковим за призначенням».* Тобто у нас нібито немає жодних моральних зобов'язань дотримуватися його, оскільки єдиним авторитетом для його дотримання є Слово Боже. Але уявімо собі людину з цією ідеєю, що постає перед судом Божим в останній день:

Суддя, який також є законодавцем, запитує: *«Чому ти не дотримувався суботи? Хіба ти не знав, що Я наказав дотримуватися її?»* Людина відповідає: *«Так, Господи, я знав це і публічно навчав цьому, але я не знайшов причин для дотримання суботи, крім тієї, що Ти дав заповідь про її вшанування. У мене не було сумнівів, що в Тебе була вагома причина дати таку заповідь, але, оскільки вона була заснована винятково на Твоєму авторитеті, я не відчував себе зобов'язаним дотримуватися її».*

¹² Вих. 20:14,16.

Звичайно, можна було б покарати людину за неповагу, але ми не віримо в те, що автор листа відчуває якусь зневагу до Божого авторитету. Та вищезазначене – це те, до чого зводиться його позиція. Воно рівнозначне тому, щоб сказати, що Бог не є Першопричиною, але існує щось, зване «моральним принципом», що перевершує Його.

Справді, немає жодних сумнівів, але Бог мав вагому причину для виділення сьомого дня, про що написано у четвертій заповіді. Ось вона: *«Шість день працєю і роби всю працю свою, а день сьомий субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, та дочка твоя, раб твій та невільниця твоя, і худоба твоя, і прихोцько твій, що в брамах твоїх. Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив тому по-благословив Господь день суботній і освятив його»*¹³.

Це причина, яку Господь наводить для призначення сьомого дня тижня – суботи. І ми запитано: чи та ж причина не існує досі? Хіба не є фактом те, що Господь творив небо і землю шість днів? Хіба зараз ми розуміємо по-іншому те, що Він спочив, благословив і освятив [відокремив] сьомий день? Безперечно. Тоді, якщо причина дотримання сьомого дня тижня все ще існує, чи ж не зрозуміємо ми, що Господь був би нерозумний, тобто діяв би всупереч здоровому глузду, якби Він, як і раніше, не вимагав виконання суботи? Хто наважиться звинуватити Господа в нерозсудливості?

Щодо звільнення з Єгипту, то Мойсей повторює закон у книзі Повторення Закону, щоб нагадати ізраїльтянам про їхній особливий обов'язок перед Богом. Проста подяка вимагала, щоб вони виконували Божу заповідь. Але причина встановлення суботи вказана у четвертій заповіді, яка була записана за багато років до цього. Для нас вона видається настільки переконливою, що ми не сміємо вступати в полеміку з Господом з цього приводу.

І знову наш друг говорить у листі: «Апостоли ніколи не заповідали дотримуватися суботи».

¹³ Вих. 20:9-11

Абсолютно правильно. Тому що це не мало б жодного значення, якби вони це зробили. Апостоли не були законодавцями; вони не мали влади видавати закони: «Один Законодавець і Суддя, що може спасти й погубити»¹⁴.

І цей Законодавець видав наказ про дотримання суботи за тисячі років до народження апостолів, і тому їм не було необхідності робити це, навіть якби вони були здатні вирішувати це. Апостол Павло, говорячи від імені своїх братів у служінні, сказав: «Оце ми як послі замість Христа, ніби Бог благає через нас, благаємо замість Христа: приміріть-ся з Богом!» (КJV)¹⁵.

Будучи посланцями Христа, вони дотримувалися Його вказівки навчати тільки того, що Він наказав їм (див. Мт. 28:20). Вони, як і ми, повинні зберігати вірність суверенній владі. Це папі римському було дозволено узурпувати владу та видавати власні закони.

Наведені вище цитати з листа є основними причинами для недотримання сьомого дня тижня (суботи). Цілком доречно далі дізнатися думку цього ж автора про недільний день, який він називає Господнім днем.

Щодо цього читаємо в наступному абзаці: *«Я не маю часу, щоб викласти наші причини для дотримання дня Господнього. Однак я припускаю, що Новий Заповіт – це не книга для настанов, а книга із загальними принципами. Навіть ті розпорядження, які зазвичай уважають позитивними, майже не мають законодавчої чи ритуальної складової»*.

Автор вважає, що це «досить доказово». Новий Заповіт – не книга для настанов і тому він дотримується неділі. Отже, його позиція: «Нам не потрібно святкувати сьомий день тижня, бо його просто заповідав Господь; і ми повинні дотримуватися першого дня, тому що для нього немає наказу!»

Подальші коментарі зайві.

¹⁴ Якова 4:12

¹⁵ 2 Кор. 5:20

ЗАПИТАННЯ: Чи готові люди опиратися на таку піщану основу?

Читаємо: *«Підсумок усього почутого: Бога бійся, й чини Його заповіді, бо належить це кожній людині! Бо Бог приведе кожну справу на суд, і все потаємне, чи добре воно, чи лихе!»* (КJV)¹⁶.

¹⁶ Екл. 12:13,14.

Розділ III ЗВИЧАЇ РАННЬОЇ ЦЕРКВИ

Якось, першого дня тижня, учні у Троаді разом із Павлом зібралися, щоб переломити хліб. Юстин Мученик у першій апології перед римським сенатом сказав: *«У день, званий неділею, всі, хто живе в містах або в країні, збиралися в одне місце»*.

Так ось, опираючись на ці докази, дехто дійшов до висновку, що апостол Іван кажучи: *«Я був у Дусі в день Господній»*¹⁷, під терміном «День Господній», уважав перший день тижня.

Це цікава спроба ствердити законність недільного дня як дня Господнього, і ми маємо відверто розглянути цей варіант. Про термін «день Господній», що використав апостол, люди мають право вимагати від кожної деномінації обґрунтованої відповіді – це був сьомий чи перший день тижня.

Спочатку ми розглянемо висловлювання Юстина Мученика. Можемо помітити, що він не каже, що перший день тижня називали днем Господнім, але використовує вираз *«у день, званий неділею»*. Якби цей день визнавали священним, то він назвав би його інакше. Проте навіть не це є настільки важливим, це просто деталь для нотатки.

Підтвердження опозиції в тому, що Іван говорить про день Господній, і той факт, що християни часів Юстина Мученика збиралися в неділю, доводить, що неділя – це і є той день, який мав на увазі апостол. Причина, чому Юстин говорив про нього як про *«день, званий неділею»*, – те, що римляни називали його «днем сонця».

Це свідчення на користь неділі як дня Господнього було б переконливим, якби можна було довести, що

¹⁷ Об'явл. 1:10.

практика християн у перші століття завжди була в гармонії з Писанням. Для вагомості, необхідно також аргументувати, що їхні звичаї були завжди правильними.

ЗАПИТАННЯ: Але звідки ми можемо дізнатися, що їхні звичаї були правильними?

Порівнявши їх з Біблією, бо тільки вона містить принцип праведності.

Ті, хто дотримуються неділі, апелюючи до практики ранньої церкви, роблять помилку, визначаючи за вчинками ранньої церкви або людей, чому дійсно навчає Біблія, оскільки тільки вона встановлює правильність дій.

Наведемо кілька цитат, щоб проілюструвати, що недостатньо покладатися на поведінку християн першого століття, вважаючи це прикладом істинної християнської доктрини. Спочатку процитуємо слова Павла пресвітерам церкви в Ефесі. Він їм сказав:

*«Пильнуйте себе та всієї отари, в якій Святий Дух вас поставив єпископами, щоб пасти Церкву Божу, яку власною кров'ю набув Він. Бо я знаю, що **як я відійду, то ввійдуть між вас вовки люті, що отари щадити не будуть... Із вас самих навіть мужі постануть, що будуть казати перекручене, аби тільки учнів тягнути за собою...**»¹⁸.*

Апостол Павло не тільки передбачив, що в церкві після його відбуття будуть навчати єресі, а й писав солунянам: *«Бо вже діється таємниця беззаконня...»¹⁹.*

Церковна історія, яку писали автори перших днів, свідчить про істинність слів Павла. Розповідаючи про церкву другого століття, історик церкви Мосхайм пише: *«Отже, значна частина християнських обрядів та інститутів, навіть у цьому столітті, мала аспект язичницьких містерій»²⁰.*

І ще: *«Є всі підстави вважати, що християнські єпископи навмисно множили священні обряди для того, щоб юдеї й язичники були до них доброзичливішими»²¹.*

¹⁸ Дії 20:28-30.

¹⁹ 2 Солун. 2:7

²⁰ Book I, Part II, chap. IV, sec. 5.

²¹ Book I, Cent. II, Part II, chap. IV, sec. 2.

У виносці до вищезгаданої цитати Мосхайм наводить уривок із книги Григорія Ниського «Життя Григорія Тауматургуса»: *«Коли Григорій побачив, що неосвічений і простий народ упирається у своєму ідолопоклонстві через чутливі задоволення і насолоди, які отримувало від цього, він дозволив їм під час відзначення пам'яті мучеників, **поторати собі й дати волю утіхам** (тобто причині і наслідку, місцю, яке не підлягає жодним суперечкам. Він дозволив їм робити у гробницях мучеників у їхні святкові дні все те, що зазвичай робили під час поклоніння ідолам у храмах – танцювати, займатися спортом, вдаватися веселошам), **сподіваючись, що згодом вони спонтанно прийдуть до правильного способу життя**».*

Такою була політика керівників церкви у II столітті, коли жив Юстин Мученик. Нехай хтось спочатку прочитає останню цитату, а потім опис тих гидот, які практикували під час свят, і навряд чи тоді **захоче прийняти** будь-який звичай за прикладом таких християн.

Римляни латинською називали цей день Dies Solis («день сонця»), тому що він був присвячений поклонінню сонцю. І якщо єпископи церкви, прагнучі повернути язичників, дозволяли їм дотримуватися своїх свят із найогиднішими оргіями, то чи не є дивним те, що вони також дозволили їм зберегти день одного з їхніх торжеств? Якщо вони не гидували множити обряди і церемонії для забобонів неосвіченого натовпу, то, звичайно, вони без вагань прийняли б той один, який вже був у вжитку.

Ми не повинні піддаватися впливу на користь якогось звичаю тільки тому, що його практикували ранні християни. Їхні традиції для нас нічого не вирішують.

Розділ IV ГОСПОДЬ

У книзі Об'явлення ми читаємо: «Я був у душі Господнього дня, і почув за собою голос гучний, немов сурми» (KJV)²².

Прихильники відзначення неділі стверджують, що її треба дотримуватися на честь Христа, бо Він є Господь, і саме Він санкціонував, якщо не запровадив, таке дотримання. До того ж, Бог, який давав закон у давнину і заповідь про виконання суботи, сьомого дня тижня, змінив своє рішення, ухваливши подвиг Христа на Голгофі. Таким чином, **вони роблять Отця і Сина антагоністичними**, або щонайменше кожен із них працює за власним планом і задля свого задоволення. Але це повністю суперечить істині, яку Христос промовляє: «Я й Отець Ми одне!»²³.

Єдність із Отцем є суттєвою частиною Божественності. І тому стверджувати, що Христос брав участь у чомусь, чого не робив Отець, або що в Нього є якийсь Свій інтерес окремо від Отця, означає заперечувати цю досконалу єдність і, отже, не приймати Божественність Христа. Оскільки Його Божественність стає головним чинником у визначенні терміну про день Господній, нам варто це розібрати.

Христос каже: «Я й Отець Ми одне!». Це потрібно сприймати як абсолютний факт у тому сенсі, в якому Він це задумав. Він молився Отцеві за Своїх учнів: «... щоб єдине були, як єдине і Ми»²⁴.

Союз між Отцем і Сином той самий, що має бути між братами по вірі. Це союз думки та мети (див. 1 Кор. 1:10). Воля одного є волею іншого.

Мова Христа була такою:

²² Об'явл. 1:10.

²³ Ів. 10:30.

²⁴ Ів. 17:22.

«Чинити Твою волю, Боже мій, я радий, і Твій закон у мене в серці» (КJV)²⁵;

«Чи не віруєш ти, що Я в Отці, а Отець у Мені? Слова, що Я вам говорю, говорю не від Себе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить діла ті»²⁶.

Міцнішого союзу, ніж цей, неможливо уявити. Він настільки тісний, що Христа називають Богом: «Бог сильний, Отець вічності, Князь миру»²⁷ й «і чекали блаженної надії та з'явлення слави великого Бога й Спаса нашого Христа Ісуса»²⁸. У розмові з юнаком (Мт. 19:16, 17) Він засвідчив, що має право називатися Богом. Апостол Павло говорить про Христа, що «в Ньому тілесно живе вся повнота Божества»²⁹.

Цей факт єдності Отця і Сина має бути істинним за всіх часів й усіх обставин. Ісус відомий як Спаситель світу. Саме через Його Кров ми маємо відкуплення: «в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів»³⁰. Крім Його імені немає порятунку ні в кому іншому: «І нема ні в кім іншим спасіння. Бо під небом нема іншого Ймення, даного людям, що ним би спастися ми мали»³¹.

Але якщо Він і Отець – одне, то Отець повинен мати рівну частку у справі викуплення. Так воно і є. План спасіння не був придуманий і виконаний Христом окремо від Отця. Це Божа любов, яку ми отримуємо через смерть Христа.

«А Бог доводить Свою любов до нас тим, що Христос помер за нас, коли ми були ще грішниками»³².

«Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, але мав життя вічне»³³.

²⁵ Пс. 40:9.

²⁶ Ів. 14:10.

²⁷ Іс. 9:6.

²⁸ Тит. 2:13.

²⁹ Колос. 2:9.

³⁰ Колос. 1:14.

³¹ Дії 4:12.

³² Рим. 5:8.

³³ Ів. 3:16.

Коли Христос був на землі, Він виконував роботу Отця, бо Він сказав: *«Пожива Моя чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу Його довершити»*³⁴.

І в гармонії з цією ідеєю були Його слова, звернені до Марії: *«Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моєму Отцеві?»* (КJV)³⁵.

Звістка, яку Він ніс, була від Отця. Він Сам сказав: *«Наука Моя не Моя, а Того, Хто послав Мене»*³⁶.

І ми ще читаємо: *«Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, то Він Мені заповідь дав, що Я маю казати та що говорити»*³⁷.

Тому Павло каже: *«бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим»*³⁸.

Тому, які б не були спогади про спокуту, вони повинні бути на честь Бога і Христа. Знову ж таки, Бог найвідоміший як Творець світу. Це дійсно те, за що Його хотіли б пам'ятати, бо Його творча сила – це те, що відрізняє Його від хибних богів (див. Єр. 10:10-12; Пс. 95; 2 Кор. 8:5, 6; Дії: 14:15).

ЗАПИТАННЯ: Але якщо Христос і Отець – одне, то Христос повинен був однаково брати участь із Отцем у Його роботі зі створення світу?

Він так і вчинив:

«Споконвіку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово.... Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього» (КJV)³⁹.

Про Того, через Чию кров ми маємо викуплення, Павло каже: *«Бо то Ним створено все на небі й на землі, видиме й невидиме, чи то престоли, чи то господства, чи то влади, чи то начальства, усе через Нього й для Нього створено! А Він є перший від усього, і все Ним стоїть»*⁴⁰.

³⁴ Ів. 4:34.

³⁵ Лк. 2:49.

³⁶ Ів. 7:16.

³⁷ Ів. 12:49.

³⁸ 2 Кор. 5:19.

³⁹ Ів. 1:1,3.

⁴⁰ Колос. 1:16,17.

І, врешті, Павло звертає нашу увагу на єдність Отця і Сина як у творінні, так і у спасінні людства, в цих словах: *«Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків, а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його настановив за Наслідника всього, що Ним і віки Він створив»* (КJV)⁴¹.

Таким чином, ми дізнаємося, що тільки через Христа Бог створив світ, і тільки через Нього Бог передав людині, яка заблукала, Своє послання милосердя. У Христі ми дізнаємося про Божу волю і виконуємо її, тому Він її назвав – *«Слово Боже»*⁴².

⁴¹ Євр. 1:1,2.

⁴² Об'явл. 19:13.

Розділ V ЯКИЙ І ЧИЙ ДЕНЬ?

Під час подальшого дослідження ми зрозуміємо, що слово «Господь» застосовано одночасно до Отця і до Сина, і, якщо ми читаємо в різних місцях Біблії дію конкретно одного з них, то вона стосується й іншого.

Ми бачили, що між Ними немає взаємопроникнення, але вони «єдині» у всіх думках і вчинках. Іноді дехто стверджує, ґрунтуючись на словах «Я є Альфа і Омега, Перший і Останній» (Об'явл. 1:10), що в Новому Заповіті тільки Ісуса називають «Господь», а до Отця незмінно застосовують інший титул. Одного тексту достатньо, щоб спростувати це твердження: «*І засурмив сьомий Янгол, і на небі зчинились гучні голоси, що казали: Перейшло панування над світом до Господа нашого та до Христа Його, і Він зацарює на вічні віки!*»⁴³.

Тут не може бути жодних сумнівів, що слово «Господь» стосується Отця. В одному з віршів Старого Заповіту це слово використано як до Отця, так і до Сина: «*Промовив Господь Господеві моему: Сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів за підніжка ногам Твоїм!*» (КJV)⁴⁴.

Але в цьому випадку в івриті для кожного є своє слово; в Об'явл. 11:15 слово «Господь» (Куріос) означає те ж саме, що використано у всьому Новому Заповіті.

З наступного вірша ми дізнаємося: «*Щоб усі шанували і Сина, як шанують Отця*»⁴⁵.

Отже, скрізь у Біблії, де ми знаходимо дію, що виходить від Отця, ми маємо розуміти, що виконання цієї дії робить честь і Сину. Тому, якщо ми нехтуємо цим, то так само

⁴³ Об'явл. 11:15.

⁴⁴ Пс. 109:1.

⁴⁵ Ів. 5:23.

зневажаємо і Сина, і Отця. **Неслухняність Отцеві ображає Христа.**

Тепер звернемося до пророка Ісаї, і ми знайдемо один спосіб, яким ми повинні шанувати Бога:

*«Якщо ради суботи ти стримаєш ногу свою, щоб не чинити своїх забаганок у **день Мій** святий, і будеш звати суботу приємністю, днем Господнім святим та шанованим, і її вшануєш, не підеш своїми дорогами, діла свого не шукатимеш та не будеш казати даремні слова, тоді в Господі розкошувати ти будеш, і Він посадовить тебе на висотах землі, та зробить, що будеш ти споживати спадщину Якова, батька твого, бо уста Господні сказали оце!»⁴⁶.*

У цьому тексті Господь через Свого пророка говорить про «святий день». Таким чином, йдеться про «День Господній». Тут Господь стверджує лише про один день як Свій, бо Він не каже «Мої святі дні», і не «один із Моїх святих днів», а саме «**Мій святий день**».

Звідси ми також дізнаємося, що «день Господній» святий і що цей святий Господній день – субота: *«Якщо ради суботи ти стримаєш ногу свою...»*

Тепер звернемося до книги Вихід, де ми знайдемо все це разом, й, окрім того, ми точно читаємо, яким днем тижня є свята субота – день Господній:

«Пам'ятай день суботній, щоб святити його! Шість день працюю і роби всю працю свою, а день сьомий субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, та дочка твоя, раб твій та невольниця твоя, і худоба твоя, і приходько твій, що в брамах твоїх»⁴⁷.

Пресвітеріанський катехизис стверджує, що субота не є сьомим днем за порядком створення світу, але може бути будь-якою іншою сьомою частиною нашого щотижневого часу. Це твердження пояснюють таким чином: *«На початку заповіді не сказано: “Пам'ятай день сьомий”, а сказано: “Пам'ятай день суботній, щоб святити його”... Так само в кінці цієї заповіді йдеться не “Господь благословив сьо-*

⁴⁶ Іс. 58:13, 14.

⁴⁷ Вих. 20:8-10.

мий день”, а “Господь благословив суботний день і освятив його”».

Помилковість цих міркувань очевидна, якщо згадати, що Вих. 20:10 каже нам: «а день сьомий субота для Господа».

Оскільки сьомий день – це субота, тобто **сьомий день і субота точно збігаються і є одним і тим ж**, благословення, вимовлене у суботний день, є благословенням на сьомий день. Але, щоб ніхто не подумав, що наші міркування необґрунтовані, наведемо пряме твердження священного запису: «**І поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив**»⁴⁸.

Люди можуть міркувати скільки завгодно, дивлячись на Біблію, але це буде даремно, оскільки «а день сьомий субота для Господа»⁴⁹ – це факт.

Опозиція ж не заспокоюється і каже: «У заповіді не сказано, що сьомий день тижня – субота, і тому нам залишається самим вирішувати, в який із днів дотримуватися сьомого дня».

Писання вирішує цю дилему. Але спочатку запитаємо: якщо заповідь не наказує дотримуватися сьомого дня тижня, тоді який день вибрати?

Це має бути сьомий або останній день періоду, що складається із семи днів, перші шість із яких присвячені праці. Єдиним відомим періодом такого плану є тиждень. Тепер погляньмо на випадок, що записаний у Новому Заповіті. Відразу ж після смерті Ісуса на хресті Йосип з Аримафеї випросив тіло Христа, зняв його і поклав у гробницю. Натхненний історик каже нам: «*День той був Приготування, і наставала субота*» (КJV)⁵⁰. У Синодальному перекладі ми читаємо так: «*Той день був п'ятниця, і наставала субота*».

Він каже далі:

«*А жінки, що прийшли були з Ним із Галілеї, ішли слідом, і вони бачили гроба, і як покладене тіло Його. Повернувшись,*

⁴⁸ Бут. 2:3.

⁴⁹ Вих. 20:10.

⁵⁰ Лк. 23:54.

вони наготували пахощів і мира, а в суботу, за заповіддю, спочивали ...» (КJV)⁵¹.

Тут ми маємо запис про два послідовні дні: підготовчий день (п'ятницю) та суботу спокою, яка є наступною.

ЗАПИТАННЯ: Що ж далі?

Читаємо: «*А дня першого в тижні прийшли вони рано вранці до гробу*»⁵².

ЗАПИТАННЯ: Коли це було?

Читаємо: «*Як минула ж субота*» (КJV)⁵³.

ЗАПИТАННЯ: Отже, якщо перший день тижня безпосередньо йде за суботним днем, то коли ж настає субота?

Звісно, це сьомий день, бо на тижні всього сім днів. Отже, учні відпочивали сьомого дня тижня.

ЗАПИТАННЯ: Але що це означає?

Якщо ми прочитаємо 56 вірш цілком, то побачимо: «*Повернувшись, вони наготували пахощів і мира, а в суботу, за заповіддю, спочивали*»⁵⁴.

Ми вже побачили, що вони відпочивали сьомого дня тижня; тепер, якщо це було «за заповіддю», то що може бути зрозуміліше, ніж те, що **четверта заповідь наказує дотримуватися сьомого дня тижня?**

Отже, ми дізналися, що сьомий день тижня був днем Господа від початку, що Господь освятив його і послідовники Господа – ті, хто шанували Його, а значить і відзначали цей день навіть після розп'яття.

⁵¹ Лк. 23:55, 56.

⁵² Лк. 24:1.

⁵³ Мк. 16:1.

⁵⁴ Лк. 23:56.

Розділ VI ПРИКЛАД ІСУСА ХРИСТА

З Біблії ми повністю визначили Господній день. Узагальнимо:

1. Титул «Господь» належить як Христу, так і Отцю. Оскільки Вони єдині, те, що належить одному, має належати й іншому; не може бути ніякого поділу між ними.

2. З вірша в Іс. 58:13 ми дізнаємося, що субота – день Господній, він святий. Це одразу змусило нас звернутися до четвертої заповіді, де зазначено, що сьомий день оголошено суботою.

3. Оскільки сьомий день – субота, святий день Господній, з цього неминуче випливає, що сьомий день – це день Господній.

4. Щоб хтось не подумав, що цього недостатньо, ми маємо незаперечну присутність тієї події, коли жінки, які відпочивали в *«день суботній, за заповіддю»*, робили це в день перед першим днем тижня, або, іншими словами, на сьомий день тижня.

5. Досить часто ми настільки впевнені у правильності наших висновків, що кидаємо виклик будь-кому, хто зможе довести на підставі Біблії, що будь-який інший день, окрім суботи, має право на назву «дня Господнього».

6. Цей факт, що сьомий день – субота – є справжнім днем Господнім, ми встановили, але, продовжуючи наше дослідження, спробуємо довести, що **немає жодної можливості навіть для припущення**, що будь-який інший день може бути названий Господнім днем.

У 2-му розділі Євангелія від Марка ми бачимо, що з певної нагоди фарисеї дорікали Христу за те, що Він дозволив Своїм учням вгамувати голод у суботній день, коли вони зривали й їли пшеницю, проходячи через поле. Не будемо оскаржувати і той випадок, що день, який назвали тут

«днем суботнім», був сьомим днем тижня – суботою, тому що це був день, який фарисеї визнавали таким. Пам'ятаймо про це, читаючи слова Христа: *«а тому то Син Людський Господь і суботі»*⁵⁵.

ЗАПИТАННЯ: Чи може хтось заперечувати, що субота, сьомий день – це день Господній?

Іноді стверджують, що останній процитований текст: *«а тому то Син Людський Господь і суботі»* доводить, що Христос, як Господь суботи, мав владу чинити з цим днем на свій розсуд, **аж до зміни чи повної відмови від неї**. Ми не обговорюватимемо Його право чи владу; єдине запитання, яке може вплинути на відповідь у цій справі, наступне.

ЗАПИТАННЯ: Чи порушив Христос суботу, як Владика суботи, чи дав Він комусь із людей дозвіл на це?

Читаючи далі, бачимо, що Він не зробив цього. Те, що Він був Господарем суботнього дня, не змінює нашого ставлення до Нього. Він був його Господарем від початку, тому, не шануючи день, який Він особливо стверджує як Власний, ми не можемо показати свою відданість Йому, як нашому Господу. Давайте розглянемо деякі тексти, щоб побачити ставлення Ісуса до суботнього дня.

У Євангелії від Луки читаємо про один із вчинків Христа, що відбувся незабаром після Його хрещення: *«І прибув Він до Назарету, де був вихований. І звичаєм Своім Він прийшов дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати»* (КJV)⁵⁶.

Словник Вебстера має таке визначення слову «звичай»: *«Часте повторення однієї й тієї ж дії; спосіб дій; звичайна манера; звична практика; звичай»*.

Отже, ми дізнаємося, що Його звичкою було дотримання суботи, сьомого дня як дня суспільного поклоніння.

Це у повній гармонії з Його заявою: *«Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його»*⁵⁷.

⁵⁵ Мк. 2:28.

⁵⁶ Лк. 4:16.

⁵⁷ Ів. 15:10.

Якщо Він виконував заповіді Свого Отця, то й повинен був дотримуватися четвертої заповіді, яка наказує виокремити сьомий день тижня; і так ми дізнаємося з власної заяви Христа, зробленої тієї самої ночі, коли Він був відданий, що **Він завжди дотримувався суботи**.

Як доказ того, що Христос не вважав суботу священною, іноді наводять такі слова: *«І тому то юдеї ще більш намагалися вбити Його, що не тільки суботу порушував Він, але й Бога Отцем Своїм звав, тим роблячись Богові рівним»* (КJV)⁵⁸.

Особисте свідчення Ісуса, безумовно, має бути кращим, ніж свідчення фарисеїв. Вони казали, що Він порушив суботу; Він же сказав через деякий час після подій, описаних в Євангелії від Івана: *«Я зберіг Заповіді Свого Отця»*⁵⁹.

Тому ми маємо вірити, що Він не зневажав суботу. Це правда, Він вчинив протилежні дії до деяких рабинських традицій, але це нічого не означає. Якби Він дотримувався їхніх звичаїв, **Він не зміг би дотриматися закону, бо своїми переказами вони порушили закон** (див. Мт. 5).

ЗАПИТАННЯ: Що Ісус таке зробив, за що фарисеї звинуватили Його у порушенні суботи?

Він зцілив у суботній день одного чоловіка, який 38 років від народження був недужим. Ісус сказав йому, щоб той узяв постіль, на якій лежав, і почав ходити (див. Ів. 5:1-9).

ЗАПИТАННЯ: Чи це було хорошим вчинком?

Безперечно. Так, Ісус Сам заявив з іншого аналогічного випадку: *«Тому можна чинити добро й у суботу!»* (КJV)⁶⁰, або в Синодальному перекладі: *«Отже, можна в суботи робити добро»*.

Він – Пан суботи, тому компетентний проголосити закон про суботу. Звинуватити Ісуса у порушенні суботи, як і минулого разу – є вузьким та помилковим уявленням про суботню заповідь. Він сказав, що Його вчинок був

⁵⁸ Ів. 5:18.

⁵⁹ Ів. 15:10.

⁶⁰ Мт. 12:12.

законним. Так воно й було. Четверта заповідь забороняє лише нашу світську працю. **Робота, яка полягає у служінні Богу, як це робили священики у святилищі, жодним чином не приносить ніякої вигоди працівнику, але її можна здійснити винятково на славу Божу, тому вона не заборонена заповіддю.**

Таким чином, Спасителя виправдано від звинувачення у зневазі до суботи. Наскільки воно серйозне і наскільки сліпо безбожні ті, хто його висуває, спробуємо пояснити у наступному розділі.

Розділ VII

СУБОТА У НОВОМУ ЗАПОВІТІ

Наприкінці наших попередніх роздумів ми розглянули звинувачення проти Христа, коли Він порушив суботу. Ті, хто висувають їх, безперечно, не усвідомлюють їх справжнього значення, тому спробуємо це роз'яснити.

Заповідь про суботу є однією із Десяти заповідей Божого закону. Вона наказує дотримуватися сьомого дня тижня. Кожен, хто зневажає цю заповідь, винний у гріху, *«Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх то беззаконня»* (КJV)⁶¹.

Тому говорити, що Ісус порушив четверту чи будь-яку іншу з Десяти заповідей, рівнозначно тому, що сказати, що Він був грішником. Навряд чи є необхідність цитувати твердження Петра у тому, що *«Не вчинив Він гріха, і не знайшлося в устах Його підступу!»*⁶².

Бо я не знаю нікого, хто прямо стверджував би, що Він грішив. Прочитайте ще раз слова Христа: *«Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його»*⁶³.

З цього вірша ми розуміємо, що ті, хто не дотримується Його заповідей, не можуть перебувати в Його любові; й ідея, яку Він передає, що **Його перебування в любові Отця було зумовлене виконанням заповідей.**

Хтось скаже, що неможливо уявити, щоб Христос не був у любові Отця. Але насправді причина в тому, що неможливо уявити, щоб Христос хоч якось відхилився від волі Отця:

⁶¹ 1 Ів. 3:4.

⁶² 1 Петр. 2:22.

⁶³ Ів. 15:10.

«Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене»⁶⁴.

Слова Христа в Євангелії від Матвія захищають Його від звинувачень у порушенні заповідей і стверджують найґрунтовніший наш висновок, що сьомий день – субота – як і раніше, є днем Господнім. Пам'ятаючи, що четверта заповідь закону наказує дотримуватися сьомого дня, проголошуючи, що це святий день Господа, ми читаємо в Євангелії від Матвія: **«Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, Я не руйнувати прийшов, але виконати. Поправді ж кажу вам: доки небо й земля не минеться, ані йота єдина, ані жоден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все»⁶⁵.**

Як сказав Христос в іншому випадку: *«Легше небо й земля проминеться, аніж одна риса з Закону загине»* (пер. з англ.)⁶⁶.

Неможливо помилитися у цих словах. Поки небо і земля існують, закон Божий не може бути змінений настільки, як спотворення навіть однієї літери. Отже, сьомий день тижня має бути днем Господнім, доки небо і земля існувати-муть.

Щоб хтось не засумнівався в Ів. 15:10 читаємо: *«Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його».* Він не сказав, що ми тепер повинні виконувати заповіді лише Христа, а не Отця. Повторюємо, що, оскільки Христос і Отець єдині, їхні заповіді однакові. Сам Ісус відповів на це заздалегідь, не тільки в Мт. 5:17-19, яке цитували вище, але й у наступних віршах:

«Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене» (KJV)⁶⁷;

«Відповів їм Ісус і сказав: Наука Моя не Моя, а Того, Хто послав Мене»⁶⁸.

⁶⁴ Ів. 6:38.

⁶⁵ Мт. 5:17, 18.

⁶⁶ Лк. 16:17.

⁶⁷ Ів. 6:38.

⁶⁸ Ів. 7:16.

Таким чином, ми знову підтвердили, що Господній день є сьомим днем тижня і повинен залишатися ним до кінця часів. Тепер ми ще раз простежимо цей факт у Новому Заповіті.

У 24-му розділі Євангелія від Матвія ми бачимо приклад ніжного ставлення Христа до Його священного дня. Розповідаючи Своїм учням про майбутню руйнацію Єрусалима, Він застерігає їх від майбутніх подій. Наприклад, коли вони побачать Єрусалим, обкладений військами, то повинні втекти з міста і взагалі з Юдеї: *«Моліться ж, щоб ваша втеча не сталась зимою, ані в суботу»*⁶⁹.

Під час тлумаченні цього вірша варто зазначити, що Ісус вважає закон про суботу Божественною постановою та частиною морального закону, але при цьому Він не схвалює жорстких уявлень, які переважали серед юдеїв щодо закону суботи та визнає їх неправильними.

Тут знову ж таки не може бути сумнівів у тому, що день, на який покликався Христос, був сьомим днем тижня. Він говорив про той день, який юдеї вважали суботою. Таким чином, Ісус передбачив, що сьомий день буде суботою через сорок років після Його вознесіння. Це пророцтво виповнилося якраз через сорок років після його виголошення.

Після піднесення Христа, коли учні продовжили свою роботу з проповіді Євангелія, ми знаходимо в Біблії часте згадування про суботу. Наприклад, Павло і його супутники вийшли з Філіппи у суботу в молитовне місце на березі річки, і він говорив із присутніми там: *«Дня ж суботнього вийшли ми з міста над річку, де, за звичаєм, було місце молитви, і, посідавши, розмовляли з жінками, що походились (в англ. перекладі – “де молились”)*»⁷⁰. Далі в Антіохії Пісідійській, він *«...і дня суботнього до синагоги ввійшли й посідали»* (КJV)⁷¹.

Після того як Павло закінчив свою промову і юдеї вийшли з синагоги, язичники *«... то їх прошено, щоб на другу суботу до них говорили ті самі слова... А в наступну*

⁶⁹ Мт. 24:20.

⁷⁰ Дії 16:13.

⁷¹ Дії 13:14.

суботу зібралось майже все місто послухати Божого Слова» (КJV)⁷².

Знову ж таки, у Солуні, де була синагога юдеїв, ми читаємо: *«І Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботі з Писання»*⁷³.

Коли Павло прибув у Коринф, він оселився в єврейській сім'ї *«І він щосуботи розмову точив у синагозі, переконуючи юдеїв та гелленів»* (КJV)⁷⁴.

Ця практика тривала доти, доки він залишався там принаймні рік і шість місяців: *«І позостався він рік і шість місяців, навчаючи в них Слова Божого»*⁷⁵. Ці тексти показують звичай Павла та його супутників, ми ж не покликаємося на «апостольський приклад» на користь дотримання суботи чи іншого доброго вчинку.

Іншими словами, ми не дотримуємося суботи, бо апостоли дотримувалися. Ми знаємо, що вони звершували суботу з тієї ж причини, з якої вони утримувалися від поклоніння ідолам і від крадіжки, тому що вони виконували закон Божий, який наказує першу дію і забороняє інші, і ми робимо те саме з тієї ж причини.

Ми наводимо місця з Біблії, які свідчать про «суботній день», щоб звернути увагу на використання цього терміну в Новому Заповіті. Не може бути жодних сумнівів, що у кожному з цих випадків йдеться про сьомий день. Новий Заповіт, як і Старий, був написаний під Божим натхненням. Тобто Святий Дух був Автором настанов, викладених у Новому Заповіті. Отже, ми бачимо, що Святий Дух називає сьомий день тижня «днем суботнім» так само, як і в час написання Старого Заповіту.

Новий Заповіт написали християни для християн, але яку б назву вони не використали для позначення чогось, вона має бути безпомилковою. Тому правильна назва сьомого дня тижня – «субота» або «день Господній», і обидві позначають те ж саме.

⁷² Дії 13:42, 44.

⁷³ Дії 17:2.

⁷⁴ Дії 18:4.

⁷⁵ Дії 18:11.

Ще один момент. Новий Заповіт не визнає жодного дня суботою, крім сьомого. Це легко довести. Яків, звертаючись до ради в Єрусалимі, говорить: «*Бо своїх проповідників має Мойсей по містах здавен давна, і **щосуботи** читають його в синагогах*»⁷⁶.

І Павло у своїй промові в Антіохії сказав: «*Бо мешканці Єрусалимута їхня старшина Його не пізнали, а пророчі слова які **щосуботи** читаються вони сповнили присудом*» (КJV)⁷⁷.

І Павло, і Яків говорять про юдейських служителів культу. Жоден не заперечує той факт, що воно відбувалося сьомого дня тижня, і ніхто не стверджуватиме, що його ніколи не проводили саме сьомого дня, за винятком рідкісних щорічних свят у перший день тижня.

Тому, коли натхненні апостоли казали, що книги Мойсея і пророків читали в єврейській синагозі «*щосуботи*», вони обмежили використання терміна «субота» лише сьомим днем тижня. Якщо щось читають кожного наступного сьомого дня, читають у «кожну суботу» то немає жодної можливості, щоб якийсь інший день тижня міг бути названий суботою.

Але Господь каже, що субота – Його святий день; тому кожен сьомий день тижня, щосуботи, якщо завгодно, це «*день Господній*». Це твердження зроблено без найменшого побоювання будь-якого можливого спростування від будь-кого.

⁷⁶ Дії 15:21.

⁷⁷ Дії 13:27.

Розділ VIII **ПЕРШИЙ ДЕНЬ ТИЖНЯ**

Здавалося б, численні біблійні докази того, що сьомий день тижня є «днем Господнім», повинні бути достатніми, щоб змусити звести нанівець усі сумніви серед тих, хто стверджує, що Біблія є єдиним правилом віри та практики. Але дехто скаже, що ми повністю проігнорували твердження про перший день тижня; і, якщо вивчимо записи щодо цього дня, можливо, знайдемо причину для зміни погляду та ставлення до першого дня тижня.

Ми не віримо, що це можливо. Якщо сьомий день – це день Господній, то перший день не може бути ним. Але, щоб не було невдоволення, краще погляньмо, що в Біблії написано про перший день. Для початку прочитаємо наступний вірш: *«Як минула ж субота, на світанку дня першого в тиждні, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити гріб»*⁷⁸.

ЗАПИТАННЯ: Про що ми дізнаємося у тексті?

Просто випадкова згадка про цей день, тому продовжимо: *«Як минула ж субота, Марія Магдалина, і Марія Якова, і Саломія накупили пахощів, щоб піти й намастити Його [Ісуса]. І на світанку дня першого в тиждні, як сходило сонце, до гробу вони прибули»*⁷⁹.

ЗАПИТАННЯ: Що ж у цьому вірші?

Це лише повторення того, що ми читали перед цим.

Однак звернімо увагу на один момент. Субота – це день Господній, як ми вже намагалися довести раніше (див. Іс. 58:13). Перший день тижня настав лише після того, як

⁷⁸ Мт. 28:1.

⁷⁹ Мк. 16:1, 2.

субота минула, тому ці тексти ствердно доводять, що перший день є днем Господнім.

Але ми продовжимо: «А дня першого в тижні прийшли вони [жінки, див. Лк. 23:55] *рано вранці до гробу, несучи наготовані пахоці прийшли до гробу, принісши пахоці, які приготували, та деякі інші з ними*» (KJV)⁸⁰.

ЗАПИТАННЯ: Що містить цей текст?

Наступні докази знову спростовують твердження про неділю як день Господній. По-перше, ми помічаємо, що учні скористалися першим днем тижня, щоб зробити справу любові до Ісуса, чого вони не зробили в день Його розп'яття, оскільки: «*День той був Приготування, і наставала субота*»⁸¹. По-друге, ми бачимо, що цей суботний день безпосередньо передував першому дню, і що вони відпочивали цього дня «*за заповіддю*»⁸².

Це свідчить про те, що «*а день сьомий субота для Господа, Бога твого*» (KJV)⁸³ і доводить нам, що перший день не є днем Господнім.

Продовжуємо: «А дня першого в тижні, рано вранці, як ще темно було, прийшла Марія Магдалина до гробу»⁸⁴.

ЗАПИТАННЯ: Про що читаємо у цьому тексті?

Просте повторення того, що першого дня тижня деякі християнські жінки вирушили виконувати роботу. Очевидно, ми повинні шукати інше місце для нашої неділі начебто як Дня Господнього.

Наступний знайдений вірш: «*Як воскрес Він уранці дня першого в тижні, то з'явився найперше Марії Магдалині, із якої був вигнав сім демонів*»⁸⁵.

⁸⁰ Лк. 24:1.

⁸¹ Лк. 23:54.

⁸² Лк. 23:56.

⁸³ Вих. 20:10.

⁸⁴ Ів. 20:1.

⁸⁵ Мк. 16:9.

ЗАПИТАННЯ: Про що тут йдеться?

Було б дивно, якби Христос не з'явився Своїм учням відразу ж після воскресіння, щоб втішити їх та укріпити їхню віру в Нього. Та було б не меншим здивування, якби євангелісти, великою метою яких було ствердити факт воскресіння Христа, не згадали б пов'язані з цим подробиці. У згаданому тексті, знову ж таки, ми маємо простий виклад ситуації, яка могла статися будь-якого дня.

Наступний вірш: *«Того ж дня, дня першого в тижні, коли вечір настав, а двері, де учні зібрались були, були замкнені, бо боялись юдеїв, з'явився Ісус, і став посередині, та й промовляє до них: Мир вам!»* (КJV)⁸⁶.

ЗАПИТАННЯ: Що ж у цьому вірші?

Це не було релігійними зборами, але учні перебували у власному місці проживання, причому перебували там, побоюючись (див. Дії 1:13, 14).

Вони приймали вечірню трапезу (див. Лк. 24:33; Мк. 16:14). **Учні ще не вірили, що Ісус воскрес із мертвих.** Після того, як Марія Магдалина побачила Його, ми читаємо: *«Пішовши вона, повідомила тих, що були з Ним, які сумували та плакали. А вони, як почули, що живий Він, і вона Його бачила, не йняли тому віри»*⁸⁷.

Вони перебували в смутку та зневірі весь той день, доки не побачили Його на власні очі у кімнаті ввечері у день Його воскресіння, тоді *«А учні зраділи, побачивши Господа»*⁸⁸.

Шість випадків вживання терміну *«перший день тижня»* належать конкретному дню, коли Христос воскрес із мертвих. Якби цей день був призначений для того, щоб якось уплинути на практику учнів щодо дня спокою, то ці тексти, безсумнівно, мали б містити в собі заяву про відпочинок, **але в них цього немає.** Євангелісти згадують перший день тижня у своїх оповідях як щось зрозуміле і заявляють у невимушеній манері, наскільки це можливо,

⁸⁶ Ів. 20:19.

⁸⁷ Мк. 16:10, 11.

⁸⁸ Ів. 20:20.

що день, який є попереднім – субота, день Господній. Але ми продовжимо наші пошуки ще старанніше.

Наступний вірш: «**А дня першого в тижні, як учні зібралися на ламання хліба, Павло мав промову до них, бо вранці збирався відбутися, і затягнув своє слово до півночі**» (КJV)⁸⁹.

Ось релігійні збори першого дня тижня. Чи можливо, що ми знайшли те, що шукали? Якщо ви скажете «так» та що учні, очевидно, визнавали цей день Господнім, тоді наважимося запитати: що є підставою так уважати? У нас немає записів про те, що його іменували Господнім днем, і ми не маємо права приймати будь-який звичай без авторитету Божого Слова.

Однак, коли ми знову перечитаємо цей текст, наш ентузіазм згасне, оскільки виявимо, що в ньому немає жодного натяку на те, що день, коли вони зібралися разом, **мав хоч якусь святість**. Це просто «перший день тижня». Це правда, що вони зібралися разом, щоб здійснити релігійне дійство – переломлення хліба, але воно не була приурочене певному дню, але відбувалося «щодня»⁹⁰.

Наші «недільні» друзі схильні втішати себе думкою про те, що учні проводили збори першого дня тижня; але, здається, забувають, що вони також проводили збори, і так само й серед язичників, сьомого дня тижня (див. Дії 17:42,44; 17:2; 18:4, 11). **Таким чином, у нас є один випадок, і тільки один, релігійного зібрання першого дня тижня, і не менше вісімдесяти чотирьох зібрань сьомого дня тижня.**

Цю цифру отримано шляхом підсумовування субот, згаданих у книзі Дій святих апостолів: Дії 13:13–15 згадується 1 субота; Дії 13:42–44 – 1 субота; Дії 16:11–13 – 1 субота; Дії 17:1,2 – 3 суботи; Дії 18:1–11 – 78 субот (1 рік та 6 місяців).

Але шанувальники першого дня кажуть нам: «*Той факт, що учні поклонялися в суботу, нічого не доводить на користь її дотримання, оскільки вони проводили збори щодня*».

⁸⁹ Дії 20:7.

⁹⁰ Дії 2:46.

Саме так. Але якщо приклад учнів, які регулярно покло-
няються сьомого дня, не доводить, що цей день субота, то
яким чином, будучи в здоровому глузді, **один випадок не-
дільного поклоніння може довести, що перший день
тижня був суботою?**

Роздумуючи над цим текстом ми можемо побачити,
що збори були в суботу вночі, а також, що Павло зі своїми
спутниками мандрували весь наступний день. Насправді
так і є, і це визнають багато захисників першого дня тиж-
ня. Очевидно, що день не має священної назви, його просто
згадують і нічого більше.

Ще шукаємо: *«Щодо підтримки людям Божим, то робіть
те, що я наказав робити по церквах галатських. **В перший
день кожного тижня** кожен з вас мусить відкласти щось
з прибутку і покласти до скарбниці, щоб не збирати, коли
я прийду»* (КJV)⁹¹.

ЗАПИТАННЯ: Що ми спостерігаємо у цих віршах?

Жодної згадки про день Господній. Фраза *«покласти до
скарбниці»* вказує на те, що асигнування для бідних мали
бути зроблені вдома. Фраза *«відкласти щось з прибутку»* –
людина повинна була перевірити свої фінанси, щоб дізна-
тися, які були прибутки і видатки упродовж попереднього
тижня.

Ця робота підходить лише для світського дня. При-
клад того, що це треба зробити у певний час першого дня
тижня, ілюструє, що має бути певна система для пожер-
тувань на користь бідних. Доктор Барнс, який щиро вірив
у святість неділі, сказав з цього приводу наступне: *«Нехай
він виділить певну частину; нехай він зробить це сам, коли
він удома, коли може спокійно дивитися на докази свого про-
цвітання. Нехай він зробить це не під впливом патетичних
закликів чи заради демонстрації, коли він перебуває з інши-
ми, але нехай він робить це принципово, коли він на самоті.
Також ми не повинні залишати поза увагою метод, який він
рекомендує: відкладати тиждень за тижнем те, що при-
свячене Богу (1 Кор. 16:2), – практика, далека від збудження*

⁹¹ 1 Кор. 16:1, 2.

народних закликів та простого імпульсу інстинктивної доброзичливості»⁹².

ЗАПИТАННЯ: А що ж далі?

Більше нічого. Ми розглянули кожен текст Нового Заповіту (всього вісім), у якому був згаданий перший день тижня. І ми **не знайшли ніякого натяку на те, що неділя має якусь святість.**

Ми чули з кафедр, читали в книгах і статтях ствердження шанувальників неділі, що слова «*В Господній День заволодів мною Дух*» (Об'явл. 1:10) повинні належати першому дню тижня, тому що термін «день Господній» ніде в Біблії не вжито як сьомий день, ніби кажучи: «*Об'явлення 1:10 не може бути застосоване до суботи, бо цей день ніде в Біблії не названо днем Господнім; але він має співвідноситися з неділею, оскільки його одностайно називають першим днем тижня.*»

Це взірєць «недільної» логіки. Однак, як ми вже бачили у Вих. 20:8–11; Іс. 58:13; Мк. 2:28, **сьомий день тижня названо днем Господнім.** Ми ретельно та відкрито розглянули питання про день Господній у Святому Письмі. Закінчимо цей розділ наступними віршами:

«Пам'ятай про дотримання дня суботнього, щоб святити його. Шість днів ти можеш працювати й виконувати повсякденну роботу. Та сьомий день – це субота для Господа, твого Бога»⁹³.

*«Якщо ви утримаєтеся від мандрівок у суботу, й не займатиметеся ділами **в Мій святий день**, якщо ви назвете суботу чарівною, якщо назвете святий Господній день шанованим, якщо ви дотримуватиметесь його, уникаючи подорожей, справ і зайвих балачок, тоді ви знайдете радість у спілкуванні з Господом. Я вознесу вас на земні висоти. Ви знайдете радість, живучи на землі, яку Я обіцяв вашому предку Якову»⁹⁴.*

⁹² Conybeare and Howson.

⁹³ Вих. 20:8-10.

⁹⁴ Іс. 58:13, 14.

Розділ IX
**ВИНИКНЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА
ПРО НЕДІЛЬНИЙ ДЕНЬ**

Дорогий читачу, цей розділ вимагає особливої уваги. Короткий історичний екскурс, який ми проведемо у цьому розділі, допоможе нам зрозуміти, які події незабаром стануть нашою реальністю. Наша свобода зіткнеться з обов'язковим нав'язуванням недільного законодавства, тому важливо підготуватися до цього, маючи обґрунтовані відповіді на ЗАПИТАННЯ: коли ж і за яких обставин з'явилося в історії недільне законодавство? Чому і яка кінцева мета? Як кажуть: «попереджений – значить озброєний». Розпочнемо аналіз проблеми.

У давнину церква, що повністю усвідомила свою втрату сили Божої, звернулася до влади й сили держави. Якби це було не так, вона б ніколи не зробила жодних пропозицій імперській владі і не прийняла б із прихильністю ніяких авансів від неї.

Є сила, яка належить Євангелії Христа, і вона невіддільна від істини – сила Божа. Насправді, Блага звістка є лише проявом цієї сили, бо Євангеліє «... бо це сила Божа для спасіння всіх віруючих...»⁹⁵.

Тому доти, доки будь-яка організація людей, які сповідують Євангеліє Христа, **зберігає в ширості його принципи**, доти сила Божа буде з ними, і вони **не будуть потребувати будь-якої іншої сили**, щоб зробити свій вплив відчутним на добро, де б воно не було відомо. Але коли будь-хто з людей чи об'єднань, які сповідують Євангеліє, **втрачають дух Євангелія, то так само швидко втрачають і силу**.

Тоді, і тільки тоді така організація шукає іншого виду сили, щоб **замінити втрачену**.

⁹⁵ Рим. 1:16.

1. Справжня та хибна теократія

Так сталося і з церквою, коли сила Євангелія була втрачена. Церква впала, і плачевно відвернулася від чистоти та істини і, як наслідок, від сили Євангелії. Втративши силу Бога й благочестя, вона жадібно вхопилася за владу держави та безбожжя.

Щоб забезпечити закони, за допомогою яких вона могла б нав'язати свою дисципліну і догми тим, над ким втратила владу переконувати чи вмовляти, природно було визначити мету, яку переслідувало єпископство, коли уклало угоду з Костянтином і позичило йому вплив церкви на його імперські устремління.

Єпископи намагалися переконати себе, що теократія, яку вони створили і частиною якої вони тепер були, є Царством Божим. **Але вони ні на хвилину не припускали, що Сам Господь прийде й особисто управлятиме справами цього Царства.** Вони хотіли самі бути представниками Бога на землі; і створеною у такий спосіб теократією **мав керувати Господь, але обов'язково через них.**

Це була лише кульмінація прояву злого духу у самовихвалюванні єпископату. Іншими словами, ідея теократії була помилковою, а реалізація цієї теорії – лише проявом таємниці беззаконня.

Однак це не означає, що всі ідеї теократії завжди були хибними. Ізраїль мав справжню теократію. Це був справді уряд Бога. Поблизу куща, що горів, Бог доручив Мойсею вивести Свій народ із Єгипту. Усі дива в Єгипті були виявлені знаменами, чудесами та могутністю Божою. Він звільнив Ізраїль із Єгипту, провів його через Червоне море та пустелю і, нарешті, привів у Землю обітовану. Там Він Сам керував народом через суддів, яким *«різними способами»* (KJV)⁹⁶ відкривав Свою волю *«аж до часів пророка Самуїла»*⁹⁷.

У дні Самуїла в Ізраїлі з'явився цар. Народ знехтував Богом, який до цього часу завжди був їхнім правителем. Але, навіть якщо Бога було відкинуто, Він все одно

⁹⁶ Євр. 1:1.

⁹⁷ Дії 13:20.

визнавав ізраїльський народ Своїм і керував ним. Царство, яке вони встановили всупереч Божому урочистому протесту, Він зробив засобом настанови щодо Христа. І коли через беззаконня це царство більше не могло існувати, **останньому цареві, а через нього і всьому народові, Бог послав наступне послання:** *«О, нечестивий та неправедний князю ізраїльський, чий день настав, чий неминучий час покарання вже настав».* *Ось що Господь Бог говорить: «Скинь тюрбан, знімай корону! Змінилися часи: **піднесений правитель принизиться, а принижений піднесеться. Я перетворю це місто на руїну!** Однак цього не трапиться, доки не прийде праведний правитель. Йому Я і віддам у володіння місто це»»⁹⁸.*

Потім царство було підпорядковане Вавилону. Після його падіння прийшла Мідо-Персія, і царство вперше знало перемін. Коли Мідо-Персія впала та її змінила Греція, воно було перевернуте вдруге. Після Грецької імперії, яка поступилася місцем Риму, воно перевернулося втретє. Так і говорить Слово: *«Я перетворю це місто на руїну ...»*

Коли Христос народився у Віфлеємі, про Нього було сказано: *«Послухай! Ти завагітнієш і народиш Сина, і назвеш Його Ісусом. Він матиме велич, і Його називатимуть Сином Всевишнього Бога. І Господь Бог **дасть Йому трон Його батька Давида.** Він повік правитиме народом Якова, і **Царству Його не буде кінця**»»⁹⁹.*

Але це Царство не від цього світу, і Він не сяде на престолі у цьому світі. Поки Христос був на землі, як *«той пророк»¹⁰⁰*, Людина скорботи та печалі, Він відмовився від будь-якої земної влади чи посади.

Коли до Нього звернулися з проханням бути посередником у суперечці між двома братами щодо їх спадщини, Ісус запитав у відповідь: *«Чоловіче, хто ставив мене за суддю або посередника між вами?» (KJV)¹⁰¹.*

⁹⁸ Ієз. 21:25-27.

⁹⁹ Лк. 1:31-33.

¹⁰⁰ Дії 3:23.

¹⁰¹ Лк. 12:14.

А коли народ хотів узяти Його та зробити Царем, то Він відійшов від них і пішов самотньо на гору. В останню ніч на землі перед розп'яттям Ісус, промовляючи до Пилата, сказав: «*Та Царство Моє не звідси ...*»¹⁰².

Отже, **престол Господній видалений із цього світу, і його не буде вже ні в цьому світі, ні від цього світу**, доки Цар царів та Пан панів, Той, Хто має на це право, не прийде знову. І цей час є кінцем світу сьогодення та початок світу майбутнього. Багато текстів із Писання засвідчують ці події. Дванадцятьом учням Спаситель сказав: «*Я заповідаю вам Царство так само, як Мій Батько заповідав Його Мені. То ви сидітимете за Моїм столом у Царстві Небесному, будете їсти й пити зі Мною. Саме вам сидіти на престолах, щоб судити дванадцять племен ізраїльських*» (КJV)¹⁰³.

Про час, коли це станеться, нам повідомляє Писання наступним чином: «*Істинно кажу вам: коли настане новий світ, Син Людський зійде на престол слави Своєї, і ви, хто за Мною йшли, також сидітимете на дванадцятьох престолах, щоб судити дванадцять племен ізраїльських*» (КJV)¹⁰⁴.

Про період, коли Він сяде на престолі слави Своєї, йдеться в іншому уривку з Євангелія: «*Коли Син Людський прийде у славі Своїй з усіма Ангелами Своїми, Він сяде на троні Своему величному. І тоді зберуться перед Ним усі народи...*»¹⁰⁵.

З цих та всіх інших віршів із Писання, що пов'язані з цим запитом, тепер очевидно, що Царство Христа, Царство Боже, **не тільки не від цього світу, але й ніколи вже не буде від цього світу**. Тому поки стоїть цей світ, **теократія ніколи не зможе в ньому існувати**. З часу смерті Христа і досі кожна теорія земної теократії була хибною. І зараз, і до кінця світу вона лишиться такою.

¹⁰² Ів. 18:36.

¹⁰³ Лк. 22:29, 30.

¹⁰⁴ Мф. 19:28.

¹⁰⁵ Мф. 25:31,32.

2. Нова хибна теократія

Проте доктрина єпископів IV століття була абсолютно неправильною та безбожною. Ясно бачив це лише один із церковних істориків Неандеру. Він писав: *«У церкві фактично виникла... хибна теократична теорія, яка бере початок не в сутності Євангелія, а в плутанині релігійних конституцій Старого і Нового Заповітів, яка... принесла з собою нехристиянське протиставлення духовного супроти світської влади і легко може призвести до утворення держави священників, що підпорядковує собі світську владу хибним та зовнішнім чином. Ця теократична теорія вже переважала за часів Костянтина; і... єпископи добровільно зробили себе залежними від неї своїми суперечками та рішучістю використати владу держави для досягнення своєї мети»*¹⁰⁶.

3. Закон про забезпечення відпочинку у неділю

Відповідно, в одному з перших, якщо не найпершому із законів, прийнятих єпископами від імені церкви, припущено, близько 314 року нашої ери, було повеління, що в п'ятницю та в неділю: *«...мають бути припинені справи в судах та інших цивільних установах, щоб день міг бути присвячений благочестивим цілям»*¹⁰⁷.

Для виправдання цього було висунуто голослівне ствердження, що суди та державні установи, які працювали у ці дні, **заважали членам церкви та прихожанам відвідувати релігійні служіння.**

Далі було засвідчено, що якби держава тримала свої двері відчиненими та займалася державними справами у ці дні, **це практично дискримінувало церкву** і швидше заважало, ніж допомагало прогресу Царства Божого, оскільки члени церкви не могли займатися державними справами й одночасно відвідувати церковні служби.

¹⁰⁶ Неандер. Історія християнської релігії та церкви, т. 2.

¹⁰⁷ Там само.

Це було просто визнанням того, що християнство стало повністю земним, чуттєвим та егоїстичним, у сповіданні релігії не було достатньої чесноти і **потрібно було змусити державу заплатити за це**. Насправді, була гармонія з усією системою, частиною якої були єпископи. Держава платила їм за те, що вони **стали сповідниками нової релігії**, і вони були цілком послідовними у тому, щоб просити державу продовжувати отримувати гроші за продовження такої політики.

Це відповідало встановленій системі, але й повністю суперечило всім уявленням про справжню релігію. Будь-яка релігія, яка не має достатньої цінності, щоб платити людям за її сповідання, не варта його, і тим більше не доцільно, щоб таку релігію підтримувала держава. У справжньому християнстві є чеснота і цінність, які роблять їх значущими для тих, хто їх сповідує, ніж усе, що може дозволити собі весь світ – вартіснішими, ніж саме життя.

Однак це був лише початок. Держава стала інструментом у руках церкви та була сповнена рішучості використовувати її для власного звеличення й утвердження своєї верховної влади. На прикладі багатьох доказів, ми вже бачили, як однією з перших цілей відступницької церкви стало проголошення неділі головним священним днем.

Коли католицька церква домоглася визнання та підтримки держави, вона зажадала від імператора едикту, що встановлював неділю тим днем, який був спеціально призначений для побожних цілей. Оскільки сонце було головним божеством у язичників і форма поклоніння сонцю наповнювала відступницьку церкву, то було легко домогтися від сонцелюбного і релігійного Костянтина закону, який міг встановити дотримання дня сонця як священного дня.

4. Знаменитий недільний закон Костянтина

Відповідно, 7 березня 321 року нашої ери Костянтин видав свій знаменитий Недільний едикт, який за своєю суттю і **задумом є оригіналом та взірцем усіх недільних законів**, які будь-коли були прийняті. Він говорив таке:

• *«Костянтин, імператор Август, до Хеллідія. В шановний день сонця нехай магістрати та люди, що живуть у містах, відпочивають, і нехай усі майстерні будуть зачинені. Особи, які займаються у країні сільським господарством, можуть вільно і законно продовжувати свої заняття, тому що часто може трапитися, що інший день не зможе бути придатним для посіву зернових або посадки винограду, щоб, нехтуючи слушним моментом для таких операцій, не опинитися у скрутному становищі»¹⁰⁸.*

Але Філіп Шафф намагався надати недільному законодавству Костянтина лише «громадський» характер. Це не лише помилка з погляду фактів, а й упущення самої суті законів. У такій концепції правління, яку виношували Костянтин та єпископи, не було громадської ідеї; й у законодавчому акті не було місця для громадського характеру. **Все мало релігійну мету.** Це можна відобразити принаймні у п'яти різних пунктах.

Перший пункт.

Теорія правління, задумана єпископами і санкціонована Костянтином, була проголошена теократією, тобто урядом Бога, який не може бути нічим іншим, як тільки релігійним. У цьому єпископи, виступаючи від імені церкви, грали роль пригнобленого Ізраїлю; тоді як імператор Максенцій зайняв місце другого фараона, а Костянтин – нового Мойсея, який звільняє Ізраїль. Ми бачимо деякі образи та символи:

1. Новий фараон – кінь і його вершник, кинутий у море і занурений на дно, як камінь.

2. Пісня визволення нового Ізраїлю, коли новий Мойсей перетнув Червоне море – річку Тибр, як образ.

3. Новий Мойсей, вирушивши на підкорення язичників у пустелю, встановив скинію. Він поставив її далеко від табору, де отримував «божественні» вказівки про те, як він має вести «битви Господні».

¹⁰⁸ Шафф Ф. Історія християнської церкви, т. 2.

Отже, у встановленні нової теократії кожен крок імітував початкову теократію. Тепер це встановлення додержання неділі на законодавчому рівні було просто ще одним кроком, зробленим творцями нової теократії, що наслідувала початкову.

Після того як первісний Ізраїль перейшов Червоне море і пройшов значний шлях пустелею, Бог утвердив серед народу закон дотримання суботи, дня щотижневого відпочинку. **Виділення неділі в новій теократії й її дотримання було узаконено, але насправді це було лише наслідуванням дій Бога в Його початковій теократії, в якій Він легалізував вшанування суботи.** Цю думку підтверджує наступне свідчення:

• **«Все, що треба було робити в суботу, ми перенесли на Господній день»¹⁰⁹.**

5. Недільний закон лише релігійний

Наразі субота є повністю релігійним святом. Уряд, у якому сповідування суботи було обов'язковим, був урядом Бога. Закон, згідно якого люди дотримували суботу – був законом Божим. Відзначати суботу означало визнавати Єгови істинним Богом і мати частку в поклонінні Йому.

На сьогодні один із найголовніших чинників у новій теократії – твердження, що *«все, що потрібно було робити в суботу, ми перенесли на неділю...»*, є найбільшим доказом того, що дотримання недільного дня й мета недільного закону були повністю релігійними, без жодного громадського елемента, який ніде не був передбачений.

Другий пункт.

Згідно з ідеєю теократії урядова система, яка була встановлена, на думку єпископів, була Царством Божим. Ми бачимо, як цю ідею висловили на бенкеті, влаштованого Костянтином для церковних провідників після закінчення Нікейського собору, як її прийняли згодом, коли мати

¹⁰⁹ Євсевій. Коментар до псалмів хсіі, цит. по: Кокс. Література суботи, т. 1, с. 361.

Костянтина вислала йому цвяхи «справжнього хреста», з яких він зробив вуздечку. І тоді єпископи оголосили, що виповнилося пророцтво, яке говорить:

- *«Того дня [день Царства Божого на землі] на вуздечках коней буде написано: Святість Господу».*

Ця ідея, однак, була виокремлена всією повнотою в ораторії, яку улесливий єпископ Євсєвій промовив на похвалу Костянтину в його присутності на тридцяті річницю правління імператора. Він оголосив, що Бог дав Костянтину більше доказів Своєї прихильності пропорційно святим заслугам імператора перед Богом і, відповідно, дозволив йому правити вже три десятиліття, і тепер він вступив у четверте. Читаємо:

- *«Він розповів, як імператор наприкінці кожного десятиліття просував одного зі своїх синів до частки імператорської влади; а тепер, за відсутності інших синів, він надавав таку ж милість іншим своїм родичам. Потім він пояснив сенс усього цього так: старшого, що носить ім'я батька, він прийняв як свого партнера в імперії приблизно наприкінці першого десятиліття свого царювання; другого, наступного за віком, – у другому, а третього – аналогічно у третьому десятилітті, з нагоди нашого цього річного свята. І тепер, коли почався четвертий період і час його правління ще більше затягнувся, він бажає розширити свою імператорську владу, закликавши ще більше своїх родичів причаститися до його влади; і, призначивши цезарів, він виконує передбачення святих пророків, згідно з тим, що вони вимовляли багато століть до цього: **“І візьмуть царство святі Всевишнього”**»¹¹⁰.*

Згодом, оскільки сонце було головним божеством у цьому новому царстві, єпископ малює для науки наступну картину аполонолюбного імператора, що зображує його як сонце, яке знаходиться у своїй колісниці й об'їжджає

¹¹⁰ Євсєвій. Ораторія на похвалу Костянтину, гл. 3.

весь світ та позитивно визначає систему правління як «монархію Бога», створену за божественним оригіналом»:

- *«Це Він призначив його сьогодні, бо Він зробив його переможцем над усіма ворогами, що порушували його спокій; Він демонстрував його як приклад істинного благочестя людського роду. І таким чином наш імператор, подібно до сяючого сонця, висвітлює найвіддаленіших підданих своєї імперії через присутність цезарів, як далекими пронизливими променями своєї яскравості. Нам, що живуть у східних областях, він дав сина, гідного себе, і другого, і третього, відповідно, для інших областей своєї імперії, щоб вони були ніби **блискучими відбивачами світла, що походять від нього.** І знову, запрягаючи, так би мовити, під те ж ярмо чотирьох благородних цезарів, як коней до імператорської колісниці, **він сидить на вершині й спрямовує їхній хід за допомогою поводитів святої гармонії та злагоди;** сам він усюди присутній і спостерігає за кожною подією, таким чином він перетинає всі сфери світу. І, нарешті, він наділений подобою небесного суверенітету, спрямовує свій погляд нагору і будує свій земний уряд на зразок цього божественного оригіналу, відчуючи силу відповідно до монархії Бога»¹¹¹.*

Це достатнє свідчення того, щоб зобразити систему управління, встановлену Костянтином і єпископами, яку вважали фактично Царством Божим. Тому закони, будучи законами Царства Божого, повинні були обов'язково мати релігійний характер; а те, що так воно і було, чітко видно з наступного уривка:

- *«Наш імператор, вічно залюблений Ним, який **черпає з джерела імператорської влади згори,** і сильний у владі його священного титулу, керував імперією світу протягом довгих років. І знову, як Владика всесвіту наказує цими небесами і землею, і Небесним Царством, згідно з волею Його Батька, так і наш імператор, якого Він любить, привітши тих, ким він править на землі, до*

¹¹¹ Євсевій. Ораторія на похвалу Костянтину, гл. 3.

Єдинородного Слова та Спасителя, робить їх гідними підданими Його Царства»¹¹².

Третій пункт.

Оскільки ціль імператора полягала в тому, щоб зробити народ здатним для цього Царства Божого, недільний закон очевидно відповідав інтересам нового царства Божого і тому **був винятково релігійним**. Метою першого недільного дня було:

- *«Щоб день можна було присвятити з меншою перервою для побожності».*

Зауважимо, що згадана вище цитата – це заява історика Созомена щодо першого закону про закриття державних установ у п'ятницю та неділю у перекладі Неандера¹¹³.

Професор Волфорд переклав цей уривок так:

- *«Він також наказав дотримуватися дня, що називали днем Господнім, який євреї називають першим днем тижня, а греки присвячують сонцю, дня, що передує сьомому, і наказав, щоб жодні судові та інші справи в ті дні не вирішувати, але щоб Богові служити молитвами й проханнями»¹¹⁴.*

Такий був характер і намір першого закону щодо неділі. Другий закон мав ту ж мету. Вихваляючи Костянтина, єпископ-оратор каже:

- *«Він також наказав, щоб один день уважали особливим випадком для поклоніння»¹¹⁵.*

Називаючи великі справи, які Христос зміг зробити за допомогою Костянтина, той самий єпископ викреслює всі елементи, на яких може бути заснована громадська вимога, і показує, що закон є цілком релігійним. Він продовжує такими словами:

- *«Хто ще наказав народам, що населяють континенти й острови цієї могутньої земної кулі, збиратися*

¹¹² Євсевій. Ораторія на похвалу Костянтину, гл. 2.

¹¹³ Див Історія. Християнська релігія та церква, т. 2, розд. 3.

¹¹⁴ Созомен. Екклезіастична історія, кн. 1, гл. 8.

¹¹⁵ Євсевій. Ораторія на честь Костянтина, гл. 9.

щотижня в день Господній і відзначати його як свято, не для того, щоб насолоджувалося тіло, а для втіхи та відродження душі через настанову Божественною істиною?»¹¹⁶

Четвертий пункт.

Назва, яку Костянтин дав цьому дню в едикті, має яскраво виражений релігійний характер: *venerabilis dies solis* – «вельмишановний день сонця». З язичницької релігійної назви було зрозуміло, що **цей день був присвячений поклонінню сонцю і був суто релігійним.**

Додатковий акт імператора не залишає місця для сумнівів у тому, що намір закону був лише релігійний. Як тлумач власного закону, виразно констатуючи його задум, він склав наступну молитву, яку наказав повторювати солдатам за сигналом щонеділі:

• *«Ми визнаємо Тебе єдиним Богом; ми вважаємо Тебе нашим Царем і молимо Тебе про допомогу. Твоєю милістю ми здобули перемоги, через Тебе ми могутніші за наших ворогів. Ми дякуємо Тобі за Твої минулі благодіяння і сподіваємося на Тебе у майбутньому. Разом ми молимо Тебе і просимо Тебе зберегти нас у безпеці та заради перемоги, нашого імператора Костянтина та його благочестивих синів»¹¹⁷.*

6. Владою «pontifex maximus»

П'ятий пункт.

Однак, якщо у будь-якої людини, яка читає цю книгу, ще є сумнів у тому, чи було недільне законодавство Костянтина лише релігійним, без будь-якої думки про якийсь цивільний характер, то це буде усунуто тим чинником, що зроблено це через його посаду і владу «pontifex maximus» (верховного понтифіка), а не імператора, **оскільки єдина прерогатива понтифіка – призначати святі дні.**

¹¹⁶ Євсевій. Ораторія на честь Костянтина, гл. 17.

¹¹⁷ Євсевій. Життя Костянтина, кн. 4, гл. 20.

На доказ цього є чудова авторитетна заява у свідченнях двох компетентних свідків. Ось перший із них:

- *«Справді, рескрипт щодо релігійного дотримання неділі був прийнятий для всієї Римської імперії. Проте, якби в нас не було прямих доказів того, що в цій постанові викладено християнську причину святості цього дня, можна було б засумніватися у тому, чи не буде цей акт сприйнятий здебільшого імперією у задумі простого додавання ще одного свята до фастів імперії, який опирається винятково на волю імператора, але **заснований на його владі верховного понтифіка, з огляду на те, що він мав повноваження призначати святі дні**»¹¹⁸.*

Щоправда, це твердження кваліфікується застереженням: *«Якби ми не мали прямих доказів того, що указ пропонує християнські причини святості цього дня».*

Але це застереження повністю усуваємо іншим твердженням того ж автора, в якому сказано:

- *«Рескрипт, який наказує святкування християнської суботи не містить жодних натяків на її особливу святість як християнського інституту. Це день сонця, якого повинні дотримуватися загальним шануванням. Але особа, яка вірує в нове язичництво, характерною рисою якого було поклоніння сонцю, **може без вагань погодитися зі святістю першого дня тижня**»¹¹⁹.*

Це підтверджено й тим, що ми читаємо у цій цитаті:

- *«У Його законі немає жодного посилання ні на четверту заповідь, ні на воскресіння Христа»¹²⁰.*

Наш другий свідок каже наступне:

- *«Закон 321 року наказував трибуналам, магазинам і майстерням бути зачиненими у день сонця, і він [Костянтин] надіслав легіонам, щоб вони читали*

¹¹⁸ Мільман. Історія християнства, кн. 3, гл. 4.

¹¹⁹ Там само, гл. 1, пар. 44.

¹²⁰ Шафф Ф. Історія християнської церкви, т. 3.

цього дня молитву, яку можна використати для поклоніння Митрі, Серапису чи Аполлону, а також і християнським віруючим. Це була офіційна санкція старого звичаю поводження з молитвою до сонця, що сходить. У визначенні, які дні треба вважати святими, і, складаючи молитви для національного використання, Костянтин скористався одним із прав, які йому належали як *“pontifex maximus”*; і немає нічого дивного у тому, що він так учинив»¹²¹.

Перед такими доказами спроба надати недільному законодавству Костянтина громадський характер сформовані з простого бажання, щоб це було саме так, але не з бажання визнати існуючі факти.

7. Неділя на соборі в Нікеї

Собор у Нікеї 325 року нашої ери дав ще один поштовх до недільного руху. Він ухвалив, що у всій імперії повинні дотримуватися римського звичаю святкування Великодня лише в неділю. Собор направив послання до церков, у якому зокрема зазначено:

• *«У нас також є приємні відомості, які ми хочемо повідомити вам про єдність суджень щодо найсвятішого дня Великодня. Ця дилема також була вдало вирішена за вашими молитвами. Всі брати на Сході, які досі дотримувалися цього свята, в час, коли це робили юдеї, відтепер відповідатимуть римлянам, нам і всім, хто з найдавніших часів дотримується нашого періоду святкування Великодня»*¹²².

За цим з'явився лист «Костянтина Августа до церков», в якому з цього приводу він написав:

• *«Під час розгляду справи щодо найсвятішого дня Великодня було вирішено за загальною згодою, що буде правильно, якщо всі святкуватимуть його скрізь*

¹²¹ Дюруа. Історія Риму, гол. сії.

¹²² Socrates's Ecclesiastical History, book 1, chap. 9.

в один день... По-перше, відзначення цього священно-го свята є недоречним, щоб ми наслідували за звичаєм юдеїв, людей, які, зануривши свої руки в найогидніше злодіяння, забруднили свої душі і є заслужено засліплені. Нехай у нас не буде нічого спільного з цим ворожим народом – євреями... Звичайно, ми ніколи не повинні допускати, щоб Великдень святкували двічі на рік. Але навіть, якби ці міркування не були б викладені перед вами, ваша розсудливість у будь-який час завжди дба-тиме, як старанністю, так і молитвою, щоб чистота вашої душі не мала нічого загального зі звичаями людей настільки розбещених... Бажано, щоб це було виправ-лено і у нас не було ніякого об'єднання з цим народом, який є батьковбивцем, а також тим, хто стратив сво-го Господа. І, оскільки цього порядку дотримуються усі церкви західної, південної, північної та де-не-де східної частини країни (зважаючи на ці міркування, визнаємо його доцільним), я пообіцяв собі, що це задовольнить ваше розсудливе проникнення в те, що, спостерігаючи за таким загальним одностайним настроєм у місті Римі, по всій Італії, Африці, Єгипту, Іспанії, Франції, Британії, Лівії, Греції, а також у епархіях Азії, Понту та Киликії, ваш розум також охоче з цим погодиться. Поду-майте також над тим, що не тільки більшість церков у місцях, згаданих вище, але й те, що це, зокрема, є най-священнішим зобов'язанням того, що всі повинні бути в єдності, щоб не мати нічого спільного з лжесвідченням юдеїв ... Але, якщо коротко підсумувати, то, за загальною згодою, було вирішено, що святий день Великодня потрібно вшановувати того ж дня, бо в такій освяченій урочистості будь-яка відмінність непристойна, і більш похвально прийняти ту думку, в якій не буде домішок дивної помилки або відхилення від того, що правильно. Отже, все це впорядковано таким чином, і ви з раді-стю приймаєте цей небесний і воістину Божественний наказ; **бо все, що відбувається у священних зборах єпископів, стосується Божественної волі».**

Це розтлумачує подальші дії, зроблені з боку церкви. На кожному кроці в ході відступництва, яке було виражене в поклонінні сонцю і дотриманні неділі, всі істинні християни постійно протестували проти цього. Ті, хто залишився вірним Христу і справжньому чистому Слову Божому, виконували суботу Господню за заповіддю, яка встановлювала її як ознаку, за допомогою якої Господь, Творець неба і землі, має відмінність від усіх інших богів. Відповідно, **вони протестували проти кожної фази та форми поклоніння сонцю**. Інші йшли на компроміс, особливо на Сході, дотримуючись і суботи, і неділі. Але на Заході під римським впливом, керівництвом церкви та єпископату Риму **було прийнято дотримуватися лише неділі**.

Упродовж усього часу проти цієї церковно-державної інтриги та будь-якого іншого кроку під час відступництва, був серйозний протест з боку всіх справжніх християн. Коли справа дійшла до того, що церква стала примушувати силою дотримуватися неділі, цей протест став ще сильнішим, ніж будь-коли. Додаткову силу протесту в цей момент зумовило те, що він був виявлений у словах тих аргументів, які католицька церква використовувала, коли вона була налаштована проти імперської влади і не доглядала її.

Це, а також сила аргументів про день, якого необхідно вшановувати, істотно послабило силу недільного закону. Але, коли на додаток до цих міркувань, ті, хто дотримуються суботи, відмовлялися підкорятися недільному закону, його дія практично зводилася нанівець.

Таким чином, для того, щоб виконати свою початкову мету, церкві необхідно було домагатися законодавства, яке знищує всі свободи та забороняє дотримання суботи, щоб придушити цей потужний протест.

І ось, у поєднанні з необхідністю ситуації «справді божественний наказ Костянтина» і собору в Нікеї про те, що «нічого» не повинно бути «спільного з іудеями», стало основою й авторитетом для законодавства, щоб повністю знищити святість суботи Господньої та встановити замість неї дотримання неділі. Відповідно, Лаодикійський собор прийняв наступний канон:

• **«КАНОН 29. Християни не повинні наслідувати юдеїв і байдикувати в суботу, але повинні працювати цього дня; та день Господній вони повинні особливо шанувати і, будучи християнами, повинні, якщо можливо, не робити жодної роботи цього дня. Якщо ж вони будуть викриті в юдаїзмі, то будуть відлучені від Христа»**¹²³.

Звіт про роботу Лаодикійського собору не датовано. Були запропоновані різні дати. Найбільше підходить 364 рік н.е. Припускають також, що це могло бути й у 380 році. Але якою б не була дата, у політичному стані імперії це не могло бути введено в дію імператорським законом.

364 року імператорами стали Валенс і Валентиніан, перший – на Сході, а другий – на Заході. Упродовж шести років Валенс був байдужий до всіх партій; але в 370 році він став ревним аріанином і, наскільки це було в його силах, встановив аріанську доктрину у всьому володінні. Валентиніан, хоч і був католиком, тримався осторонь усіх розбіжностей чи суперечок між церковними партіями. Так тривало до 375 року, коли Валентиніан помер. Спадкоємцями стали два його сини, одному з яких було шістнадцять, а другому чотири роки.

В 378 році правління Валенса закінчилося, і Феодосій, іспанський солдат, був призначений імператором Сходу. У 380 – він був хрещений у католицькій церкві, після чого був виданий едикт від імені трьох імператорів, який наказує всім підданім імперії, незалежно від партії чи імені, прийняти віросповідання католицької церкви та отримати ім'я «християни-католики». Як і зараз:

• *«...сама держава визнавала церкву і намагалася підтримати її у здійсненні принципів та досягненні її цілей»*¹²⁴.

¹²³ Hefele's. History of the Church Councils, Laodicea.

¹²⁴ Неандер. Історія християнської релігії та церкви, т. 2.

Легко було залучити імператорську владу до влади підтримки постанови церкви і надати чинності Лаодикійському канону, оскільки імператор Феодосій вже наказав, щоб усі його піддані неухильно дотримувалися релігії, яку передав римлянам святий Петро, й повинні прийняти титул християн-католиків. Її зберегла вірна традиція, а також сповідував понтифік Дамасус Римський.

8. Недільна робота стала святотатством

Церква скористалася можливістю й у найкоротший термін досягла бажаного закону, бо:

- *«...законом 386 року старі зміни, зроблені імператором Костянтином, були суворо дотримані; і в цілому цивільні операції будь-якого роду в неділю були заборонені. Будь-кого з порушників, уважали фактично **виним у святотатстві**»¹²⁵.*

Безпосереднім результатом цього закону незабаром з'явилося зло, яке згідно з обставинами й логікою вимагало подальшого законодавства у тому ж ключі. Закон забороняв будь-яку працю.

Але оскільки народ не мав такої релігії, яка б змусила його присвятити день благочестивим і моральним заняттям, то ефект закону був лише **у примусі до неробства**. А примусове неробство тільки множило можливості для розпусти. Наслідком стало ж те, що цирки та театри по всій імперії були переповнені щонеділі.

Мета кожного закону про недільний день, починаючи з першого полягала в тому, щоб цей день використовували для побожності, щоб люди могли ходити до церкви. Але вони не були достатньо релігійні, щоб йти до церкви, коли була можливість розважитися. Тому:

- *«У зв'язку із завищеною на той час пристрастю, особливо у великих містах, бігати за різними публічними видовищами, траплялося, що на один день із церковним релігійним святом припадав і день для видовищ,*

¹²⁵ Неандер, там само, гл. 5.

Це перешкоджало побожності християн, хоча треба визнати, що стосувалося воно переважно тих, чиє християнство було найменшою справою життя і серця»¹²⁶.

Працюючий цирк або театр завжди є великою перешкодою для благочестя тих, чиє християнство «найменша справа життя та серця». Іншими словами, хто не має достатньої релігійної посвяти, щоб утриматися й використовувати професію релігії лише для підтримки своєї популярності та просуванню егоїстичних інтересів.

З іншого боку, незалежно від того в який день працюють цирк чи театр, відданість тих, чиє християнство насправді є справою життя і серця ніколи не стане на заваді.

Але, не маючи можливості відвідувати обидва місця одночасно, мабуть більшість вибрали б місце забави.

Та це було не те, чого хотіли єпископи й заради чого заборонили будь-яку працю. Це було зроблено для того, щоб люди могли ходити до церкви, але натомість вони натовпами йшли розважатися, й аудиторія для єпископів була обмеженою. Це зовсім не задовольняло їхню гордість, і вони подбали про те, щоб народ про це знав:

• *«Чесно кажучи, церковні вчителі часто були змушені скаржитися на те, що під час таких змагань театр відвідували значно більше, ніж церкву»¹²⁷.*

9. Церква отримує монополію

Тогочасна церква не могла витримати конкуренції. Вона повинна була мати монополію. Тому її наступний обґрунтований крок – закриття цирків та театрів у неділю й інші особливі церковні дні.

Існувала ще одна особливість, яка допомогла єпископам надати своїм новим вимогам очевидності. У цирках і театрах працювало багато людей, які були членами церкви. Вони не поступалися своїми місцями в роботі у неділю. Єпископи скаржилися, що людей «примушують працювати»

¹²⁶ Неандер, там само, гл. 19.

¹²⁷ Там само.

і «забороняють поклонятися», вони оголосили це «переслідуванням» і вимагали ухвалити додаткові недільні закони для «захисту» парафіян.

Унаслідок такої ситуації в червні 401 р. н. е. на соборі в Карфагені був прийнятий наступний канон:

- «КАНОН 5. У неділю та в святкові дні не повинно бути ніяких вистав»¹²⁸.

Для того, щоб цей канон запрацював, на тому ж соборі єпископи прийняли постанову і направили петицію імператору Гонорію, молячись про те,

- «...щоб публічні вистави були перенесені з християнської неділі та святкових днів на інші дні тижня»¹²⁹.

Причиною для сприяння цього прохання було не тільки переслідування тих, хто працював у державних установах та на державній службі в такі дні, а й те, що:

- «...народ більше прямує до цирку, ніж до церкви»¹³⁰.

Члени церкви не мали достатньо релігії чи любові, щоб робити те, що непогрішимо, тому держава мала відібрати у них будь-яку можливість чинити так і тоді всі вони стануть християнами! Навіть сатану можна було б зробити таким чином християнином, але він все одно залишився б дияволом!

Клопотання Карфагенської ради не могло бути задоволеним відразу, але в 425 році бажаний закон був прийнятий; причиною для першого в історії закону про неділю було:

- «... щоб побожність віруючих була вільна від будь-якого занепокоєння»¹³¹.

Однак треба постійно пам'ятати, що побожність віруючих була порушена лише тоді, коли цирк або театр мали робочі години одночасно з церковними служіннями,

¹²⁸ Hefele's History of the Church Councils, Fifth Carthaginian.

¹²⁹ Неандер, Історія християнської релігії та церкви, т. 2.

¹³⁰ Там само.

¹³¹ Там само.

і «віруючі» йшли на виставу, а не до храму, і тому їхня «побожність» була порушена. Звичайно ж єдиним способом позбавити «побожність» таких «віруючих» від будь-якого занепокоєння було закрити розважальні заклади в час церковних свят.

За логікою цієї теорії нам потрібно зробити ще один крок. Давайте розглянемо, що було зроблено:

1. По-перше, церква заборонила всю працю в неділю, щоб люди могли займатися Божественними справами, поклонятися.

2. Але люди не поклонялися, вони ходили до цирку та театру замість церкви.

3. Тоді церква видала закони про закриття цирків і театрів, щоб люди мали змогу відвідувати богослужіння.

4. Але й після цього люди не хотіли присвячувати себе на служіння й відвідувати церкву, бо вони не мали справжньої релігії.

5. Тому, логічно, необхідно було змусити народ бути посвяченим – змусити його до Божественних занять.

10. Походження інквізиції

Це був наступний крок. Єпископи-теократи опинилися на висоті становища. Вони мали готову теорію, яка точно відповідала їхнім вимогам. Один із найбільших отців католицької церкви, який був також батьком цієї католицької «святої» теорії, говорив:

• *«Справді, краще, щоб привести людей до служіння Богу настановою, ніж страхом покарання чи болем. Але оскільки перші засоби кращі, іншими також не потрібно нехтувати. Багато кого часто треба повертати до свого Господа, подібно до нечестивих рабів, жезлом тимчасових страждань, перш ніж вони досягнуть найвищого рівня релігійного розвитку»¹³².*

¹³² Августин, Виправлення донатистів, гл. 6.

Про автора цієї теорії та хибну теократію ми читаємо:

• **«Саме Августином було запропоновано і засновано теорію, що містила у собі зародок всієї цієї системи духовного деспотизму нетерпимості і переслідувань, яка завершилася судами інквізиції»¹³³.**

Історія інквізиції – це не тільки історія ганебної теорії Августина. Вона є логічною послідовністю теорії, на якій заснована ціла серія недільних законів. Завершуючи історію цього конкретного моменту, автор промовляє:

• **«Отже, церква отримувала допомогу від держави для досягнення її цілей»¹³⁴.**

Це ствердження є істинним. Костянтин зробив багато на користь єпископів. Він дав їм гроші та політичні привілеї. Він зробив їх вирішення у спірних випадках остаточними, начебто це рішення Ісуса Христа. Але нічого з того, що він зробив для них, не давало їм влади над тими, хто не належав до церкви, змушуючи їх діяти так, ніби вони належать до неї, за винятком недільного закону.

У недільному законі церква мала владу примушувати тих, хто не належав до неї і не був під її юрисдикцією, але раптово люди опинилися у становищі, яке зобов'язувало їх підкорятися її наказам.

У ньому церква мала контроль над громадською владою, тож з його допомогою вона могла змусити тих, хто не належав їй, поводитися так, ніби вони їй належать. Історію Костянтина можна переглянути до кінця і побачити, що він ні в чому не дав церкві такої влади, окрім одного – закону про недільний день.

Твердження Неандера справді реальне, і моторошна правда полягає в тому, що *«таким чином церква отримувала допомогу від держави для досягнення своїх цілей»*.

Церква рішуче вчинила це. І коли вона досягла контролю влади у державі, то деспотично використовувала її для

¹³³ Неандер. Історія християнської релігії та церкви, т. 2.

¹³⁴ Там само.

досягнення своїх цілей, як і було оголошено в інквізиторській теорії Августина.

Теократичні лідери цього руху виявили жорстоку сміливість слідувати з першого кроку до останнього, як це сформульовано в словах Августина і проілюстровано в жахах інквізиції під час страшного літопису похмурих віків, в яких єпископство Риму було верховною владою над королями та народами.

Дивлячись на історичні події й факти, в останні часи ми можемо очікувати ту ж логіку та системність подій, які призведуть увесь світ до видання останнього та всесвітнього недільного закону як печатку влади сатани з метою контролю за свободою людей.

Ще раз процитуємо пророцтво Святого Письма про наш час: *«І я бачив, що виходили з уст змія, і з уст звірини, і з уст неправдивого пророка три духи нечисті, як жаби, це духи демонські, що чинять ознаки. Вони виходять до царів усього всесвіту, щоб зібрати їх на війну того великого дня Вседержителя Бога»* (Об'яв. 16:13, 14).

ЗАПИТАННЯ: Як розуміти це пророцтво Біблії у світлі майбутніх подій?

Після видання декрету, що нав'язує папське встановлення, яке є безпосереднім порушенням закону Божого, США (імперія, яка на сьогодні домінує) повністю впаде у безбожність. Коли протестантизм простягне через прірву руку римської влади, коли вони разом перейдуть через прірву, щоб рукостисканням вітати спіритизм, коли під впливом цього потрійного союзу США відкине всі принципи своєї конституції як протестантської та демократичної держави, коли буде зроблено все для поширення папських неправдивих вчителів та ересей, тоді ми знатимемо, що настав час для сатанинських чудес і що кінець близький.

Дві великі ілюзії – безсмертя душі та святість недільного дня – віддають людей у владу сатани. Перше має підґрунтя для спіритизму, наступна – зближує протестантів із Римом. Протестанти Сполучених Штатів першими простягнуть руку спіритизму через прірву; потім вони перейдуть безодню, щоб підтримати римську владу; і під

впливом потрійного союзу ця країна піде шляхом Риму в зневажанні свободи совісті.

Католики, протестанти, світські люди – всі опиняться у полоні мертвого благочестя. Тоді ж вони будуть дивитися на цей союз як на великий рух, що повинен послужити наверненню всього світу і наблизити Тисячолітнє царство, на яке давно очікують.

Коли США настільки зречеться принципів свого правління, що в законодавчому порядку запропонує дотримуватися неділі, тоді протестантизм поєднається в цьому з папством; тоді буде відроджена тиранія, яка довгий час нетерпляче чекає на момент, щоб перейти до активної дії.

Андрій Бокертів

**ДЕНЬ ГОСПОДНІЙ – СУБОТА ЧИ НЕДІЛЯ?
Недільне законодавство**

Інформація для контактів:

e-mail: an.bokertov@gmail.com

skype: Andrey.bokertov

Facebook: <https://www.facebook.com/andrey.bokertov.3>

Skype онлайн церкви АСД «Жаждущая церковь»: Жаждущая_Церковь!

E-mail: zhazhda.cerkvi@gmail.com

Youtube-канал: «Жаждущая церковь»: <https://www.youtube.com/channel/UCarp2BYeUhN834SQj4cTKQg/videos>

Онлайн-зустрічі «Жаждущая Церковь»
проходять в онлайн-режимі конференції Zoom.

Запрошуємо всіх охочих.

Звертайтеся за контактними даними, вказаними вище.

